

Finlands arktiska strategi 2013

Statsrådets principbeslut 23.8.2013

Finlands arktiska strategi 2013

Statsrådets principbeslut 23.8.2013

Utgivare STATSRÅDETS KANSLI		PRESENTATIONSBLAD 23.8.2013	
Typ av publikation Publikation		Uppdragsgivare Statsrådets kansli	
Publikationens namn Finlands arktiska strategi 2013. Statsrådets principbeslut 23.8.2013			
Referat Finlands nya arktiska strategi fastställer målen för Finlands arktiska politik och de sätt på vilka de ska främjas. I strategin behandlas invånarna, utbildningen, forskningen, ekonomin, infrastrukturen, miljön och stabiliteten i regionen samt det internationella arktiska samarbetet. Bakom förnyandet av Finlands arktiska strategi ligger den allt större betydelse som tillmäts den arktiska regionen samt en starkare uppfattning om hela Finland som ett arktiskt land. Finland förfogar över en mångsidig kompetens i arktiska frågor och hyser ett starkt intresse för att bidra till den arktiska regionens utveckling. Den nya arktiska strategin understryker denna vilja. I statsminister Katainens regeringsprogram av den 22 juni 2011 hänvisas till den arktiska strategin och till en effektivisering av verksamheten. Den tidigare strategin från 2010 var inriktad på externa relationer, medan den nya strategin är mera omfattande. I strategin granskas hur Finlands arktiska ställning kan stärkas samt vilka möjligheter som öppnar sig för affärsverksamhet. Strategin behandlar även miljöfrågor, säkerhet och stabilitet. Vidare diskuteras landets nordliga regioners ställning, det internationella samarbetet samt kompetensen i arktiska frågor i ett bredare perspektiv. Regeringen antog de arktiska riktlinjerna i sin aftonskola den 10 oktober 2012. Den nya strategin omfattar de fyra pelare som fastslogs i regeringens riktlinjer: arktiskt land – arktisk expert – hållbar utveckling och de krav som miljön ställer – internationellt samarbete. Dessa pelare bildar den helhet som utgör Finlands arktiska roll. Finlands mål är att i den arktiska regionen prioritera fler åtgärder som stöder tillväxt och konkurrenskraft samtidigt som den arktiska miljön respekteras. Reformen av strategin bereddes av en arbetsgrupp som tillsattes av statsministern den 31 oktober 2012, med representanter från alla ministerier. Ordförande för tjänstemannanätverket med ansvar för arbetet var ambassadören för arktiska frågor Hannu Halinen. Kanslicheferna vid nyckelministerierna styrde strategiarbetet under ledning av statssekreterare Olli-Pekka Heinonen. Delegationen för arktiska frågor som tillsatts av statsrådet och som sammanträdde under ledning av statssekreterare Heinonen, har stött arbetet.			
Nyckelord Finlands arktiska strategi, arktiska regionen, Arktis			
Seriens namn och nummer Statsrådets kanslis publikationsserie 15/2013		Språk Sv	Sidantal 65
ISBN tryck 978-952-287-059-9	ISBN PDF 978-952-287-060-5	ISSN PDF 1799-7828	ISSN Tryck 0782-6028
Förläggare Statsrådets kansli		Distribution Publikationen som PDF: www.vnk.fi/julkaisut Ytterligare information: julkaisut@vnk.fi	
Layout Statsrådets kansli	Sekretessgrad Offentlig		Tryckort Edita Prima, 2013

INNEHÅLL

I	Sammanfattning	7
II	Den arktiska strategins komponenter	16
1	Det arktiska Finlands vision	16
1.1	Bakgrund till förnyandet av strategin	16
1.2	En internationell verksamhetsmiljö	18
1.3	Andra arktiska länders riktlinjer	18
2	Finlands arktiska befolkning	19
2.1	Social hållbarhet, ett fungerande samhälle och fungerande arbetsförhållanden	19
2.2	Finlands samer och de övriga arktiska ursprungsfolken	20
3	Utbildning och forskning	22
3.1	Finlands arktiska kompetens	22
4	Finlands arktiska affärsverksamhet	25
4.1	Arktiska affärsmöjligheter	25
4.2	Energibranschen	27
4.3	Arktisk marinindustri och rederiverksamhet	28
4.4	Förnybara naturresurser	29
4.5	Gruvindustrin	30
4.6	Ren teknologi (Cleantech)	32
4.7	Turismen	32
4.8	Trafiksystemen	33
4.9	Kommunikation och digitala tjänster	35
5	Miljön och stabiliteten	36
5.1	Den arktiska miljön	36
5.2	Den arktiska regionens stabilitet	37
5.3	Den interna säkerheten	39
6	Internationellt arktiskt samarbete	40
6.1	Finlands arktiska status	40
6.2	Internationellt arktiskt samarbete	41
6.3	Bilaterala arktiska partnerskap	43
6.4	EU:s arktiska roll	43
III	Mål och åtgärder för att nå dem	45
4.1	Arktiska affärsmöjligheter	47
4.2	Energibranschen	48
4.3	Arktisk marinindustri och rederiverksamhet	49

4.4	Förnybara naturresurser50
4.5	Gruvindustrin50
4.6	Ren teknologi (Cleantech)51
4.7	Turismen.51
4.8	Trafiksystemen52
4.9	Kommunikation och digitala tjänster53
5	Miljön och stabiliteten53
5.1	Den arktiska miljön53
5.2	Den arktiska regionens stabilitet54
5.3	Den interna säkerheten55
6	Internationellt arktiskt samarbete55
6.1	Finlands arktiska ställning55
6.2	Internationellt arktiskt samarbete56
6.3	Bilaterala arktiska partnerskap57
6.4	EU:s arktiska roll57
Bilagor58

I SAMMANFATTNING

Finlands vision är att vara en aktiv och ansvarsfull arktisk aktör

Finlands förnyade arktiska strategi utgår från de arktiska riktlinjer som antogs i regeringens aftonskola den 10 oktober 2012 och utifrån vilka Finlands arktiska vision har utarbetats:

Finland är en aktiv arktisk aktör som genom internationellt samarbete på ett hållbart sätt kan förena möjligheterna till affärsverksamhet med de speciella krav som den arktiska miljön ställer.

Bakom förnyandet av Finlands arktiska strategi ligger den allt större betydelse som tillmäts den arktiska regionen samt en starkare uppfattning om hela Finland som ett arktiskt land. Finland förfor över en mångsidig kompetens i arktiska frågor och hyser ett starkt intresse för att bidra till den arktiska regionens utveckling. Den nya arktiska strategin understryker denna vilja.

I statsminister Katainens regeringsprogram av den 22 juni 2011 hänvisas till den arktiska strategin och till en effektivisering av verksamheten. Den tidigare strategin från 2010 var inriktad på externa relationer, medan den nya strategin är mera omfattande. I strategin granskas hur Finlands arktiska ställning kan stärkas samt vilka möjligheter som öppnar sig för affärsverksamhet. Strategin behandlar även miljöfrågor, säkerhet och stabilitet. Vidare diskuteras landets nordliga regioners ställning, det internationella samarbetet samt kompetensen i arktiska frågor i ett bredare perspektiv.

Den nya strategin omfattar de fyra pelare som fastslogs i regeringens riktlinjer: arktiskt land – arktisk expert – hållbar utveckling och de krav som miljön ställer – internationellt samarbete. Dessa pelare bildar den helhet som utgör Finlands arktiska roll. Finlands mål är att i den arktiska regionen prioritera fler åtgärder som stöder tillväxt och konkurrenskraft samtidigt som den arktiska miljön respekteras.

Miljömålen och de krav som miljön ställer är avgörande vid främjandet av ekonomisk samverkan och verksamhet samtidigt som en hållbar användning av naturresurser säkerställs.

Den arktiska strategin omsätts i praktiken genom separata sektorspecifika åtgärder. Åtgärderna genomförs inom besluten om ramarna för statsfinanserna och statsbudgetarna. EU-finansiering riktar till projekten inom ramen för olika EU-program och stöd villkor. För finansieringen av åtgärderna och utvecklandet av regionen används ett flertal källor förutom direkt statlig budgetfinansiering. I mån av möjlighet används projektspecifik finansiering samt kombinationer av privat och offentlig finansiering. En del projekt kan helt och hållet genomföras med privat finansiering.

Innehållet i strategin är indelat i temabaserade helheter. Målsättningen och åtgärderna följer samma indelning.

Finland är en föregångare för hållbar utveckling i den arktiska regionen

Den arktiska regionen befinner sig mitt i en process av snabba och kontroversiella förändringar. Klimatuppvärmningen i de arktiska områdena är kraftigast i världen, nya transportleder öppnas, energitillgångar och mineraler tas i bruk och turismen tilltar i omfattning. Att bekämpa klimatförändringen och hantera dess konsekvenser är en nödvändighet för den arktiska regionens stabilitet och säkerhet samt en central utgångspunkt för verksamheten i hela Arktis. Allt detta påverkar i hög grad även Finland, som vill vara en föregångare för en hållbar utveckling i den arktiska regionen.

Den arktiska regionen är fortfarande en av jordens renaste och till sitt naturtillstånd bäst bevarade regioner. Området är likväl föremål för ett starkt förändringstryck. Den mest betydande bakgrundsfaktorn är klimatförändringen, vars konsekvenser i den arktiska regionen har globala verkningar. Hösten 2012 var den arktiska havsisens massa den minsta i satellitobservationernas historia.

Även den ekonomiska verksamheten och trafiken tilltar i regionen. Den arktiska regionen är kopplad till globala förändringar som berör många områden. Detta gör det nödvändigt att fästa allt större uppmärksamhet vid bekämpningen av klimatförändringen, natur- och miljövården i regionen och invånarnas välfärd. Likaså ska livskraften för de arktiska ursprungsfolkens traditionella kulturer

säkerställas. De aktörer som har för avsikt att engagera sig i regionen måste kunna bedöma och hantera verksamhetens risker och eventuella konsekvenser.

I den arktiska regionens brytningstid verkar Finland för att främja hållbar utveckling och stabilitet såväl i nationella som internationella sammanhang. Samtidigt är Finland med om att främja exploateringen av de ekonomiska möjligheter som öppnar sig i de nordliga regionerna. Dessa två mål är inte motstridiga och utesluter alltså inte varandra, såvida den ekonomiska utvecklingen sker inom de ramar som miljön ställer på verksamheten och på ett för samhällena hållbart sätt i de känsliga arktiska områdena.

Finland har en lång tradition som initiativrikt arktiskt land

Finland är en internationell arktisk aktör på många sätt, i till exempel Arktiska rådet, Barents euro-arktiska råd, Europeiska unionen, FN och flera av dess underorganisationer, olika forsknings- och expertnätverk samt inom ramen för landets bilaterala relationer. De arktiska frågorna intar en viktig plats i Finlands utrikespolitik och har stor betydelse för landets internationella roll och image.

Finland har en lång tradition av aktivt medlemskap i det arktiska samfundet. Det var på Finlands initiativ som de arktiska länderna år 1991 höll sin första ministerkonferens som inledde det internationella miljösamarbetet i regionen och som i och med den s.k. Rovaniemi-processen bidrog till att Arktiska rådet grundades. Initiativet till EU:s politik för den nordliga dimensionen presenterades i Rovaniemi 1997.

Finland bygger vidare på detta och verkar även i fortsättningen på ett initiativrikt och ansvarsfullt sätt i det internationella arktiska samarbetet.

Hela Finland har ett omfattande arktiskt intresse

Det finns olika definitioner på begreppet arktiskt område, beroende på dess användningsändamål. En av de avgränsningar som ofta används löper längs polcirkeln. Även om Finland inte är en stat med ishavskust, ligger en betydande del av landet norr om polcirkeln. Finlands nordligaste landskap Lappland är en väsentlig del av det arktiska Finland. Likväl är det intresse som hänför sig till den arktiska regionen riksomfattande ur ett perspektiv som inbegriper näringslivet, kompetens, utbildning och forskning, och det är detta tänkande som den nya strategin stöder sig på. Av de människor som bor norr om den 60:e breddgraden är nästan var tredje person finländare.

Finlands arktiska mål ansluter sig i det internationella samarbetet till Finlands allmänna politiska utgångspunkter inom främjandet av stabilitet, samarbete och hållbar utveckling. På samma gång är de kopplade till affärs- och forskningsvärldens intressen i Finland.

Med tanke på Finlands ekonomi är den arktiska regionen en närbelägen tillväxtmarknad där Finland har naturliga förutsättningar att verka aktivt och framgångsrikt. Detta framhävs såväl av de geografiska och kulturella omständigheterna som av faktorer som anknyter till det finländska kunnandet. För att satsningen ska lyckas, krävs det likväl att statsmakten och företagen etablerar ett långsiktigt och visionärt samarbete och ett effektivt nätverk på såväl nationell som internationell nivå.

I fråga om kompetens i arktiska förhållanden och kallt klimat, byggande, teknologi, produktutveckling och affärsverksamhet, tjänster, forskning samt frågor som gäller produktförädling baserad på nordliga villkor kan Finland axla en central roll och öppna möjligheter för innovationer.

Finland är ett ledande land inom arktisk marinindustri och rederiverksamhet

Finland har ett starkt nationellt intresse i att vara ett av världens ledande länder inom utbildning, forskning, produktutveckling, operativ verksamhet och affärsverksamhet som hänför sig till arktisk marinteknologi och sjöfart. En branschövergripande expertis som lämpar sig för kallt klimat och en

arktisk marinteknologi har en direkt koppling till de möjligheter som öppnar sig för landets näringsliv i den arktiska regionen.

Finland har en lång tradition och en betydande expertis i fråga om vintersjöfart. Finlands isförstärkta tonnage har redan i årtal trafikerat de arktiska vattnen, inklusive Nordostpassagen. Ett av Finlands mål är en status som ledande nation med sakkunskap i fråga om arktisk sjöfart och rederiverksamhet. Sålunda är de finländska företagen starkt representerade i utvecklingsprojekt i de arktiska havsområdena. I Finland byggs högteknologiska isbrytare och specialfarkoster för arktiska förhållanden. En viktig målgrupp för export av arktisk marinteknologi utgörs av Kanada, Norge, Ryssland, Förenta staterna och Kina.

Att utveckla den arktiska sjöfarten och förstärka den därtill hörande kompetensen kräver ett flertal samordnade åtgärder inom utbildning, forskning och myndighetssamarbete. Samma krav gäller även i samarbetet med andra arktiska länder. På grund av konkurrensen i branschen och marknadens natur behövs förbindelser med statliga aktörer i andra länder. Den bästa praxis som tillämpas på Östersjön erbjuder i många fall exportprodukter som lämpar sig väl i den arktiska regionen. Finland kan även erbjuda tjänster av ett alldeles nytt slag som möjliggör säker trafik och skydd för den marina miljön på arktiska farleder. Finland förfogar över högklassig expertis som lämpar sig för arktiska vatten i fråga om mekanisk oljebekämpning i isförhållanden.

Finland är en föregångare i hållbar arktisk gruvverksamhet

Gruvdriften är i tilltagande i den arktiska regionen såväl i Finland som i andra arktiska länder. Utvecklingen öppnar nya internationella affärsmöjligheter för finländska aktörer inom både gruvteknologi och de ökande transporterna i Arktis, till exempel i och med behovet av isbrytare. I planeringen och genomförandet av verksamheten tilldrar sig beaktandet av miljöaspekter och social hållbarhet allt större uppmärksamhet. I och med klimatförändringen framstår kunnande inom gruvornas vattenhushållning och geoteknik som allt viktigare.

De finländska företagen förmår tillhandahålla nya tjänster och lösningar för tillvaratagande av de arktiska naturtillgångarna på ett sätt som beaktar den hållbara utvecklingen.

Finland strävar efter att få fler utländska investeringar i den växande gruvbranschen. I norra Finland är redan ett flertal gruvor i drift och planer på nya gruvor finns det gott om. Branschens utvecklingsprognoser fördystras dock av den osäkerhet som hänför sig till den globala ekonomin och priset på mineraler.

Finland ser det som viktigt att sörja för utbildning, forskning och tillräcklig tillgång till arbetskraft inom branschen samt för de övervakande myndigheternas resurser och kunnande. Nordkalottområdet ska också betraktas med tanke på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden.

Den arktiska utvecklingen påverkar utsikterna inom trafiken

Gruvdriftens tillväxtutsikter, turismens behov, Barentsregionens växande energiindustri och öppnandet av Nordostpassagen har aktualiserat frågan om behoven av att utveckla trafiken och logistiken och att skapa nya förbindelser i norr. Många potentiella investerings- och trafikbehov har en gränsöverskridande dimension.

Kostnaderna för de potentiella investeringarna är mycket höga och trafiksystemet måste därför betraktas som en helhet. Som grund för Finlands åtgärder inom den närmaste framtiden ligger Trafikverkets utredning om trafikbehoven i norr. Samförstånd om möjliga nya förbindelseleder från Finland i riktning mot Ishavet, Sverige, Norge och Ryssland måste uppnås i samråd med grannländerna. Den nordliga dimensionens trafik- och logistikpartnerskap är till hjälp då de nordliga trafikförbindelserna ska utvecklas.

Finland erbjuder specialkompetens i energibranschen

Olje- och gastillgångarna i Arktis är betydande på global nivå. Enligt en uppskattning finns över 13 procent av världens oupptäckta oljeresurser och över 30 procent av naturgasen i regionen. Dessa resurser tilldrar sig ett stort internationellt och ekonomiskt intresse. En betydande del av dessa energiresurser finns relativt nära Finland, i området mellan Norge och halvön Jamal i västra Sibirien. Finland har ett intresse av att vara med i energiaffärsverksamheten i den arktiska regionen, som även påverkar efterfrågan av olika produkter och tjänster.

I affärsverksamheten inom energibranschen betonas identifiering och förebyggande av risker. Det är i synnerhet oljeborrning i arktiska områden som medför risker. När Arktiska rådets avtal om oljebekämpning träder i kraft, erbjuds möjligheter att utnyttja finländsk expertis inom oljebekämpning. Multilaterala projekt i Arktis bereder Finland en möjlighet att främja exporten av finländsk miljökompetens. Verksamheten bör dessutom i allt större utsträckning inriktas på förebyggande och bekämpning av oljeskador.

För att det ska bli möjligt att exportera finländsk know-how om energiteknik i Arktis och etablera samarbete är det nödvändigt att företagen inleder samarbete framför allt med partners i Norge och Ryssland.

Finland förfogar bland annat över specialkompetens i energieffektivitet och användning av förnybara energikällor, särskilt skogsenergi. I Arktis behövs såväl nya förbindelser för elöverföring som decentraliserad energiproduktion. Den tilltagande ekonomiska och industriella verksamheten i den arktiska regionen belastar miljön och medför ett behov av samhällsteknisk utveckling. På samma gång öppnar detta en möjlighet för kompetensen inom den finländska cleantech-sektorn och dess företag.

Finland ökar kännedomen om sina kompetensområden i syfte att främja exporten av dem. Detta förutsätter en aktiv insats av såväl staten som företagen samt en samverkan mellan olika aktörer.

Det arktiska samarbetet kräver även regionala aktörer och förbindelser mellan regionerna

I ett finländskt perspektiv urskiljs inom den arktiska verksamheten en internationell, en nationell och en regional nivå. Finlands nordligaste landskap Lappland är i geografiskt hänseende en arktisk region. Gles bebyggelse och långa avstånd som är typiska drag för arktiska områden kännetecknar även förhållandena i Lappland. Sålunda är det till exempel i fråga om turismen, de förnybara naturresurserna, markanvändningen, gruvdriften, trafiken, kulturen och hos ursprungsfolken som strategins målsättning allra tydligast konkretiseras just i Lappland.

Barents regionråd omfattar förutom Lappland även landskapen Norra Österbotten och Kajanaland. Norra Karelen deltar som observatör i regionrådet. Regionerna och de regionala aktörerna har en viktig roll i Barentssamarbetet och i användningen av vissa finansieringsinstrument för gränsöverskridande samarbete. Dessutom ingår Finlands nordligaste kommuner i samernas hembygdsområde. Samernas rättigheter som urfolk förbättras bland annat genom ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet för att stärka det rättsliga och faktiska skyddet för urfolk.

I det arktiska samarbetet, med undantag för Barentssamarbetet, är regioner och städer i praktiken inte representerade. Finland förespråkar en naturlig roll även för dessa i egenskap av arktiska aktörer.

Europeiska unionens strukturfonder och i synnerhet stödet till gles bebodda områden är för Finlands del väsentliga instrument för främjandet av den regionala utvecklingen i norra och östra Finland. Programområdena i partnerskapsavtalen mellan EU och Ryssland måste täcka hela Barents samarbetsregion mer än för närvarande.

Välfärd samt hänsyn till invånarna

Förutsättningarna för invånarnas välfärd i Finlands nordliga delar måste kunna säkerställas. Begreppet välfärd omfattar andlig och materiell välfärd, möjlighet till arbete, fungerande basservice, jämställdhet mellan människor samt säkerhet och utbildning. Välmående invånare utgör även en förutsättning för en stabil ekonomi samtidigt som de förbättrar konkurrenskraften. Vid sidan av de traditionella verksamhetsmodellerna erbjuder informations- och kommunikationstekniken nya möjligheter att förbättra medborgarnas välfärd bland annat genom elektroniska tjänster.

Lappland har en fungerande infrastruktur och de ekonomiska utsikterna ter sig synnerligen positiva mot bakgrunden av den internationella utveckling som beskrivs i strategin. Detta ger förutsättningar för god livskvalitet i den nordliga miljön.

Samerna är det enda ursprungsfolket inom Europeiska unionen. I Finland har samernas status som urfolk tryggats i grundlagen och Finland vill fortsättningsvis stärka stödet för det samiska språket och den samiska kulturen samt tillgången till tjänster på samiska. På internationell nivå vill Finland trygga ursprungsfolkens deltagande i behandlingen av frågor som påverkar deras ställning som ursprungsfolk. Finland anser det viktigt att möjligheten till deltagande på olika nivåer i Arktiska rådets arbete är tryggad för de organisationer som representerar de ursprungsfolk som är företrädare i rådet.

Ny teknologi ska tillvaratas, innovationer och effektiv service behövs

Vid sidan av trafikförbindelserna utgör fungerande, tillförlitliga och effektiva kommunikationsnät och digitala tjänster en grund för förbättring av den ekonomiska aktiviteten i Finlands nordliga förhållanden och generellt sett för en förbättring av hela landets konkurrenskraft. I alla branscher ska ibruktage och utnyttjande av intelligenta lösningar som bygger på informations- och kommunikationsteknik prioriteras.

Ett livsvillkor för näringarna i de nordliga regionerna är smidiga flyg-, väg- och spårtrafikförbindelser som även uppfyller kraven på internationella förbindelser. Med tanke på bosättningen, servicen och myndighetsverksamheten är det väsentligt att även riskhanteringen förbättras samt att fungerande telekommunikation och tillräcklig kapacitet säkerställs i de glest bebyggda nordliga trakterna.

Elektroniska kommunikationsnät och digitala tjänster är av central betydelse för ett funktionsdugligt samhälle och för medborgarnas välbefinnande. Marknaden för så kallade molntjänster kommer enligt uppskattning att växa betydligt och Finland eftersträvar en ställning som ett nytt kluster av molnindustri. Naturförhållandena förespråkar att datacentraler som kräver avkyllning i riklig omfattning förläggs till nordliga områden. Att utnyttja det nordliga läget kan förbättra Finlands konkurrensställning i placeringen av den informationsintensiva industrin.

Upplevelse- och naturturismens tillväxt avspeglar sig starkt i Lapplands ställning som ledande arktiskt turistmål. För att turismen ska utvecklas och tillta i omfattning krävs det att landskapets, miljöns och kulturens särart bibehålls. Infrastrukturen, servicen, forskningen och utbildningen inom turismbranschen ska i de nordliga områdena vara av hög klass. Det bör säkerställas att det finns tillräckligt med information om turism att tillgå.

Det krävs dessutom lösningar som påverkar livskvaliteten och som speciellt hänförs till nordliga förhållanden. En sådan lösning är arktisk formgivning, som innebär planering som utgår från den arktiska miljön och insikt i arktiska förhållanden och även beaktar människans anpassning. Näringsfång i arktiska förhållanden kräver allmänt taget innovationer samt en förhöjd förädlingsgrad.

Dessutom kan den krävande arktiska omgivningen redan i sig erbjuda möjligheter till affärsverksamhet. Lappland har till exempel blivit en viktig testplats i vinterförhållanden för den internationella fordonsindustrin. Lapplands läge är optimalt för mottagning av satellitsändningar. Satellittjänster kan genom ett public-private-samarbete utvecklas till nya serviceformer för kunder på den interna-

tionella och den inhemska marknaden. Investeringarna i Lapplands meteorologiska forskningscentral möjliggör en betydande utvidgning av verksamheten.

En förutsättning för verksamheten är dialog och hållbar utveckling

Till stöd för beslutsfattande och sammanjämkning av olika synsätt till exempel i fråga om markanvändning behövs det en dialog av allt större omfattning mellan olika parter såsom forskning, näringsliv, lokala invånare och det civila samhället, såväl internt som tillsammans med den offentliga sektorn. Finland stöder och tillämpar ett interaktivt tillvägagångssätt på såväl nationell som internationell nivå i hela den arktiska regionen.

I de arktiska regionerna är det viktigt att kunna förena traditionella näringar och ett modernt industriellt dimensionerat sätt att tillvarata naturresurser. Exempelvis har renskötseln förutom sin betydelse som direkt inkomstkälla en stor social och kulturell funktion. För samerna utgör renskötseln en central del av deras eget språk och deras kultur, men i Finland är renskötselområdet betydligt större än sameområdet och sträcker sig långt söder om polcirkeln.

Lappland har ett täckande nätverk av nationalparker och naturskyddsområden med internationellt betydelsefulla naturvärden. Där bevaras naturvärden som placerar sig högt på skalan för hela Arktis, men som på samma gång är viktiga för renskötseln och turismen.

En hållbar användning av förnybara naturtillgångar i den arktiska regionen omfattar olika metoder att skörda och använda naturprodukter för skogsindustrins behov och produktionen av bioenergi. Vid sidan av ekonomiskt betydelsefulla projekt är till exempel småskalig naturföretagarverksamhet, hantverk och lokal livsmedelsproduktion viktiga identitetspåverkande faktorer som dessutom är viktiga för de lokala näringarnas mångfald. Även inom energiproduktionen betonas lokala lösningar som utnyttjar förnybar träråvara. Naturvärden är även centrala faktorer för välbefinnande och rekreation. Verksamhetsförutsättningarna för jakt och fiske bör tryggas vid sidan av de arktiska arternas fortbestånd och livskraft.

Den industri som bygger på skogar och träråvara befinner sig i ett brytningskede. Skogssektorns ledande roll i den nya bioekonomin med låga koldioxidutsläpp är central som grund för såväl nya produkter och material som för ny service och energi. I Lappland sysselsätts 3 200 personer direkt av skogsbruket och skogs- och trävaruindustrin år 2013. Dessutom får många skogsägare tilläggsinkomster från skogsbruket. I Lapplands regionala ekonomi har skogssektorns andel varit betydligt större än i resten av landet. Vid sidan av de traditionella produkterna utformas för närvarande affärsverksamheter som utnyttjar en ny slags träfiber, skogarnas immateriella värden och ekosystemtjänster. Naturturismens andel ökar kraftigt. Dessutom drar också annan serviceverksamhet direkt eller indirekt nytta av Lapplands unika skogsnatur.

Expertis i fråga om behandling och produktframtagning av trävirke bereder i de nordliga områdena möjligheter speciellt för små och medelstora industriföretag. De har tillgång till råmaterial av hög kvalitet som producerats i nordliga växtförhållanden och på vilket även en internationell image kan byggas upp.

Behov av forskning, utbildning, information och begriplighet framhävs

Finland förfogar över omfattande arktisk expertis. Den grundar sig på ett högklassigt utbildningssystem där alla stadier i undervisningen tar fasta på Finlands ställning som arktiskt land. Den arktiska och övriga undervisning och forskning som hänför sig till ett kallt klimat sker vid ett flertal högskolor och forskningsanstalter och på många av vetenskapens områden. Finlands arktiska kompetens upprätthålls och utvecklas så att den placerar sig i den internationella toppen. Detta förutsätter en satsning på utbildning och forskning, kontinuerlig utveckling och stödjande av högskolornas sakkunskap i arktiska frågor och en intensifiering av samarbetet mellan olika arktiska aktörer, såväl mellan högskolor och forskningsanstalter som utanför dessa. Internationella nätverk, kontakter och

rörlighet som redan nu har stor betydelse kommer att bli allt viktigare. Här har finländska aktörer en stor och aktiv roll.

Forskningen spelar likaså en central roll i beslutsfattande och arktisk politik. Med hjälp av forskningsinsatser kan företagens möjligheter till framgång i arktiska affärsverksamheter förbättras.

Väsentligt för Finlands arktiska målsättning är att kunskapen om arktiska förhållanden är tillgänglig i stor omfattning och i begriplig form. Detta behov betonas av den snabba förändringen i den arktiska regionen i kombination med ett tilltagande internationellt intresse. Det är viktigt att hela samhället inklusive beslutsfattarna har klart för sig vad brytningsskedet i Arktis egentligen handlar om.

Finlands ställning som ett arktiskt medlemsland i EU öppnar möjligheter för Finland att producera och förmedla sådan övergripande arktisk kunskap som unionen har ett särskilt behov av. Finland arbetar för att ett arktiskt informationscentrum för EU ska inrättas i samband med Arktiska centret vid Lapplands universitet. På samma gång utnyttjar Finland på nationell nivå centrets informations- och utställningsverksamhet för att förbättra synligheten för Finlands arktiska kompetens och åtkomsten till kunskap i arktiska frågor. EU:s arktiska informationscentrum kommer då det förverkligas att svara på hela unionens behov av kunskap om arktiska frågor.

Miljöfrågorna bildar en väsentlig del av en större helhet

Klimatförändringen medför allvarliga konsekvenser på global nivå. De syns överallt, men i den arktiska regionen sker förändringen på ett exceptionellt framträdande sätt i rask takt och kommer till uttryck i regionens grundläggande karaktär, istäckets och snötäckets kvantitet och kvalitet. Den tilltagande mängden koldioxid i atmosfären håller redan på att leda till försurning av haven. Förändringarna påverkar på många sätt den arktiska regionens miljö- och levnadsförhållanden. Dessutom reflekteras den arktiska regionens händelser på annat håll, då smältningen av istället och permafrosten påskyndar uppvärmningen och den stabiliserande effekt som polarområdets istäcke har på den globala klimatförändringen är i fara.

Den arktiska regionen – som omfattar i ekonomiskt hänseende betydande stater – har ett eget ansvar i fråga om att minska mängden klimatuppvärmande växthusgaser och kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar såsom svart kol och metan. I globala klimatförhandlingar förespråkar Finland ambitiösa mål för minskning av utsläpp och verkar för att frågor som hänför sig till klimatförändringen i de arktiska regionerna ska uppmärksammas.

Dialogen mellan regeringarna och den vetenskapliga världen om den arktiska klimatförändringens orsaks- och följsammanhang behöver breddas. I Finlands anpassningspolitik i fråga om klimatförändringen och verksamheten i de arktiska områdena bör särskild uppmärksamhet fästas vid bedömning och hantering av de risker som klimatförändringen medför, likaså vid främjande av anpassande åtgärder gällande näringar som bygger på förnybara naturresurser och vid säkerställandet av förutsättningarna för användning och skötsel av vattenresurserna.

Finland betonar skyddet av de arktiska land- och havsområdena samt en ekologiskt hållbar ekonomisk och social utveckling. Ekologisk hållbarhet bör integreras i den ekonomiska och sociala utvecklingen och för detta ändamål behövs ett gediget kunskapsunderlag; ett intensivt samarbete mellan olika förvaltningsområden samt gemensamma riktlinjer. Att bygga upp ett miljövårdsnätverk för Arktis är ett konkret sätt att göra den arktiska miljövården effektivare och klarlägga ramverket för den ekonomiska verksamheten, och det är också ett snabbare sätt än att komplettera lagstiftningen.

Risker som hänför sig till verksamhet i regionen samt eventuella juridiska och övriga påföljder och ansvarsfrågor ska även bedömas ur perspektivet för företagens samhällsansvar. Miljökonsekvensbedömningar avsedda för arktiska regioner samt riskhantering ska ytterligare utvecklas.

Med tanke på naturens mångfald är klimatförändringen det centrala hotet. I synnerhet bör man ta hänsyn till naturens sårbarhet liksom även det åtföljande behovet av observation och föregri-

pande av hot mot naturens mångfald. Till naturens mångfald hänför sig även åtgärder i syfte att ta vara på ursprungsfolkens traditionella kunskaper. Nätverket av skyddade områden i Arktis, i synnerhet i de havsområden som omger Nordpolen, ska förbättras såväl i syfte att förstärka miljövärden som att klarlägga ramverken för den ekonomiska verksamheten.

En stabil och säker omvärld är allas fördel

En säker och stabil omvärld är av stor betydelse för all verksamhet i den arktiska regionen. Finland verkar för stabilitet och säkerhet i Arktis i enlighet med riktlinjerna för sin utrikes- och försvarspolitik. Säkerhetsutmaningarna i Arktis är mångahanda och hänför sig i regel till ett brett säkerhetsbegrepp. Det är viktigt att medvetenheten om läget i regionen förbättras och att utvecklingen av regionens säkerhet följs. Finland har som princip att svara på säkerhetsutmaningar för samhället genom att tillämpa principen om övergripande säkerhet. Detta innebär att samhället utvecklar en heltäckande beredskap genom ett samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och frivilligorganisationerna samt genom medverkan i det internationella samarbetet.

Finland stöder fredliga lösningar i enlighet med internationell rätt då det gäller öppna frågor och eventuella tvister i Arktis.

Alla Finlands försvarsgrenar förfogar över betydande färdigheter för verksamhet i kallt klimat och har även kapacitet för arktiska förhållanden. Finland kan erbjuda internationella samarbetspartner arktisk utbildning och övningsverksamhet, vilket på samma gång förbättrar det finländska försvarets samarbetsförmåga. Våra säkerhetsmyndigheter kan stödja efterspanings- och räddningsoperationer och bidra till hantering av eventuella naturkatastrofer och skador som drabbar miljön. Övningar som förbättrar samverkan mellan olika myndigheter i stil med räddningsövningen Barents Rescue har stor betydelse.

Den goda praxis som utvecklats i Östersjöarbetet i syfte att upprätta en lägesbild och leda myndigheternas samverkan kan tillämpas även i det arktiska området. Likaså kan i de nordiska länderna och Östersjöområdet förvärvat god praxis i brottsbekämpning och bekämpning av organiserad brottslighet tillämpas i Arktis.

Samverkan mellan brottsbekämpande myndigheter fungerar bra i nordkalottområdet, dvs. i de norra delarna av Finland, Sverige och Norge.

De arktiska frågorna utgör en viktig del av Finlands utrikespolitik

Det arktiska internationella samarbetet utgör en central del av Finlands utrikespolitik. Finlands arktiska roll beaktas i allt högre grad i den offentliga diplomatin och uppbyggnaden av landets image, bland annat genom att Team Finland-filosofin utnyttjas. Finland har som mål att förstärka dels sin egen ställning i Arktis och dels det internationella arktiska samarbetet.

Finland betraktar Arktiska rådet som det viktigaste forumet för behandling av arktiska frågor. Finland stöder en öppen interaktion med aktörer utanför rådet och understöder i princip att nya observatörer antas. Av nya observatörer förutsätts att de förbinder sig till rådets målsättning.

Arktiska rådets institutionella roll har småningom kommit att stärkas bland annat genom bindande internationella avtal och rådets allt mer omfattande agenda. Finland verkar för att denna utveckling fortsätter på ett sådant sätt att Arktiska rådets ställning förstärks så att rådet blir en internationell organisation som grundar sig på statsfördrag.

Arktiska rådet utför ett värdefullt arbete som förtjänar den stora allmänhetens uppmärksamhet och att den information som produceras av rådet ska kunna utnyttjas i beslutsfattandet. Det är nödvändigt att höja rådets profil.

Finland fungerar som ordförande för Barents euroarktiska råd (BEAC) under en tvåårsperiod från och med hösten 2013. Barentssamarbetet introducerar ett regionalt perspektiv inom den arktiska politiken och har bidragit till att skapa permanenta gränsöverskridande samarbetsnätverk.

Barents euroarktiska råd och den nordliga dimensionen med sina partnerskap verkar delvis i samma geografiska område, då den nordliga dimensionen fokuserar på Östersjön och på Barentsregionen. Barentssamarbetet och den nordliga dimensionens partnerskap tillhandahåller betydande satsningar inom hela Arktis. Utöver de nordiska länderna deltar också Ryssland och EU i detta samarbete. En ökad inbördes konsekvens och ökade kontakter mellan Barentssamarbetet och den politik som bedrivs inom den nordliga dimensionen erbjuder möjligheter t.ex. inom miljö- och trafiksektorerna. Finland verkar aktivt för att utveckla partnerskap inom den nordliga dimensionen. De nordiska ländernas ministerråd stöder i sitt arktiska samarbete i hög grad de nordliga regionalrådets verksamhet, vilket är förenligt med Finlands intressen.

Med Ryssland har Finland ingått ett arktiskt partnerskap 2010 och detta har en, i kommersiellt avseende, betydande praktisk dimension som tjänar företagens syften. Finland planerar även andra bilaterala arktiska partnerskap och vid sidan av dessa ett multilateralt samarbete med Norge och Sverige.

Europeiska unionen har en viktig roll i Finlands arktiska politik. I samarbete med Sverige och Danmark verkar Finland i syfte att förtydliga och stärka unionens arktiska politik. Unionens observatörsstatus i Arktiska rådet tjänar detta syfte.

II DEN ARKTISKA STRATEGINS KOMPONENTER

1 Det arktiska Finlands vision

Vision: Finland är en aktiv arktisk aktör som genom internationellt samarbete på ett hållbart sätt kan förena möjligheterna till affärsverksamhet med de speciella krav som den arktiska miljön ställer.

Finlands regering antog den 10 oktober 2012 de riktlinjer enligt vilka Finlands arktiska strategi har förnyats:

Det arktiska Finland som arktisk expert

Finland är ett arktiskt land

Klimatet, naturen, geografien, historien och erfarenheterna har utformat vår arktiska identitet. Finlands folk är i sin helhet ett arktiskt folk; en tredjedel av de människor som bor norr om den 60:e breddgraden är finländare. Samernas ställning som Europeiska unionens enda ursprungsfolk tas i beaktande och deras medverkan i behandlingen av ärenden som gäller samernas ställning som ursprungsfolk säkerställs. Den nordliga delen av Finland ska bevaras som en stabil och säker verksamhetsmiljö.

Finland är en arktisk expert

Arktis är föremål för kraftig förändring. För förståelse av förändringen, anpassning till den och även för utnyttjande av förändringen har Finland spetskompetens och -kunskaper. Att upprätthålla och utveckla kompetensen och forskningen är av största vikt. Finland strävar efter en status som mönsterland för arktisk kompetens både i fråga om forskning och ansvarsfullt kommersiellt utnyttjande av kompetensen.

Finland respekterar principerna för hållbar utveckling och de krav som miljön ställer

Förståelsen av klimatförändringens globala konsekvenser, hållbar användning av arktiska naturtillgångar och identifiering av de speciella krav som miljön ställer i all arktisk verksamhet står i centrum för vår arktiska politik.

Internationellt arktiskt samarbete

Att stärka Finlands arktiska status, utvidga det internationella samarbetet och upprätthålla stabiliteten i Arktis ingår i vår centrala målsättning.

1.1 Bakgrund till förnyandet av strategin

I enlighet med sitt program beslutade regeringen den 16 maj 2012 att de arktiska riktlinjerna skulle definieras till hösten 2012 och Finlands arktiska strategi förnyas senast sommaren 2013. Regeringen antog de arktiska riktlinjerna den 10 oktober 2012.

Reformen av strategin bereddes av en arbetsgrupp som tillsattes av statsministern den 31 oktober 2012, med representanter från alla ministerier.¹ Ordförande för tjänstemannanätverket med ansvar för arbetet var ambassadören för arktiska frågor Hannu Halinen. Kanslicheferna vid nyckelministerierna styrde strategiarbetet under ledning av statssekreterare Olli-Pekka Heinonen. Delegationen för arktiska frågor som tillsattes av statsrådets kansli och som sammanträdde under ledning av statssekreterare Heinonen, har stött arbetet.

¹ Se bilaga: Beslut om uppdatering av Finlands arktiska strategi och avsättning av resurser för ändamålet

Finlands första arktiska strategi från år 2010 fokuserade i enlighet med sitt uppdrag på yttre förbindelser. Den fastslog målen för Finlands arktiska politik och de sätt på vilka de skulle främjas i såväl nationella som olika internationella och regionala forum inom ramen för Europeiska unionen, det nordiska samarbetet samt bilaterala förbindelser. Den nya strategin har utgått från ett vittomfattande och helhetsbetonat koncept. Finland strävar efter en tillförlitlig helhetsbedömning och vision för det arktiska området. Utgångspunkten är den grundläggande uppfattningen att hela Finland har ett betydande intresse av Arktis. Detta omfattar affärsverksamhet, kompetens, internationellt samarbete och Finlands nordligaste områden samt en allmän förstärkning av landets arktiska ställning och verksamhet för en hållbar arktisk utveckling.

I den föregående strategin definierades grundläggande mål och föreslogs åtgärder för uppnående av målen. I denna strategi ges utifrån delvis omvärderade mål en mer täckande presentation av åtgärderna för uppnående av målen.

Källor: AMAP Assessment report Arctic pollution issues, AMAP 1998, Arctic pollution issues: A state of the Arctic environment report, AMAP 1997, Conservation of Arctic flora and fauna, CAFF 2001

1.2 En internationell verksamhetsmiljö

Det finns ingen entydig definition för den arktiska regionen. Området avgränsas på olika sätt inom olika vetenskapsgrenar eller enligt olika politiska avtal. På samma sätt uppfattas den arktiska regionen i denna strategi enligt den rådande situationen på ett flexibelt sätt. Omkring en fjärdedel av Finlands areal ligger i Lappland norr om polcirkeln. Strategin utgår från att det finns arktisk kompetens i hela Finland och att den arktiska aspekten är relevant för hela Finland.

Intresset för den arktiska regionen har ökat även i många länder utanför området. Regionens ekonomiska potential såsom energitillgångarna och de nya transportrutter som eventuellt kommer att öppnas framhäver områdets betydelse på ett sätt som även har säkerhetspolitisk relevans. Arktis blir i framtiden föremål för allt fler staters intresse.

Den accelererande klimatförändringen finns i bakgrunden och påverkar allting. Även det faktum att tyngdpunkten i den globala ekonomin förskjuts till Asien förändrar den arktiska regionens ställning. Den arktiska brytningen inträffar samtidigt som omvälvningen i de internationella politiska maktförhållandena.

Det växande intresset hos allt fler länder hänför sig till de möjligheter som öppnar sig i regionen samt till dess tilltagande betydelse men även till ländernas allt starkare internationella ställning och kapacitet.

Internationellt samarbete och internationella avtal ligger till grund även för Finlands verksamhet i den arktiska regionen.

- Finland betraktar **Arktiska rådet** som det primära samarbetsforumet för behandling av arktiska frågor.
- **Barents euroarktiska råd och Barents regionalråd** introducerar ett regionalt perspektiv i en mer omfattande arktisk politik.
- **Europeiska unionen** håller tät kontakt med den arktiska regionen på grund av politiska, geografiska, ekonomiska och vetenskapliga faktorer samt även via den nordliga dimensionens politik.
- **Nordiska ministerrådet** har ett eget program för arktiskt samarbete.
- **De nordiska länderna** har intensifierat sitt samarbete även i arktiska frågor.
- **Förenta nationerna (FN) och dess underställda organ** främjar internationellt samarbete på många områden som är viktiga för den arktiska regionen.
- **Internationella sjöfartsorganisationen IMO** utarbetar ett bindande regelverk för fartyg som seglar i polarområdena.
- **Bilaterala arktiska partnerskap** kompletterar det multilaterala samarbetet.

1.3 Andra arktiska länders riktlinjer

Alla länder i den arktiska regionen har under de senaste åren utarbetat en egen arktisk strategi eller motsvarande riktlinjer där de definierar sin arktiska politik.

Norge har redan i flera års tid gjort stora satsningar på de nordliga områdena och landet har som målsättning att vara föregångare i alla frågor som gäller den arktiska regionen. High North befinner sig i centrum av Norges politik. Det ekonomiska samarbetet med Ryssland har en betydande ställning i Norges arktiska politik. Norge strävar även aktivt efter att få sina partner att förbinda sig till frågorna om de nordliga regionerna.

Kanada har ett betydande land- och havsområde där landet betonar sin suveränitet. Kanadas roll har varit framträdande i Arktiska rådet och landet hör till de ledande nationerna i arktisk forskning. Kanada publicerade sin egen strategi sommaren 2009 och därefter ett politikdokument 2010.

Island antog i mars 2011 en resolution om landets arktiska politik. Island betonar i sin arktiska politik ett regionalt och multilateralt samarbete. Island anser sig ha nytta av sitt geografiska läge, då förutsättningarna för den arktiska sjöfarten förbättras.

Sverige publicerade sin arktiska strategi i maj 2011. Sveriges prioriteringar omfattar klimatet och miljön, den ekonomiska utvecklingen och den mänskliga dimensionen. Det bärande temat i strategin är miljövården som beaktas ur ett flertal olika perspektiv. Genom att motverka klimatförändringen och bevara naturens mångfald kan man trygga levnadsförhållandena för människorna i regionen och den ekonomiska tillväxten.

Danmark är ett arktiskt land genom Grönland, vars självstyre Danmark har stärkt. Konungadömet Danmarks arktiska strategi publicerades i augusti 2011. Danmark har vid sidan av Finland och Sverige en betydande ställning i det EU-samarbete som gäller arktiska frågor.

Förenta staterna publicerade en arktisk strategi under tecknad av presidenten i maj 2013. Den är ett kompakt politikdokument vars syfte är att presentera Förenta staternas prioriteringar i den arktiska regionen och ge de arktiska frågorna en större betydelse i synnerhet i den nationella agendan. I strategin betonas säkerheten, vikten av att utvecklingen leds i en fredlig, balanserad och ansvarsfull riktning samt ett ökat internationellt samarbete.

Ryssland offentliggjorde i februari 2013 sin nya av presidenten godkända arktiska strategi. Den omfattar sex prioriterade områden: en övergripande socioekonomisk utveckling av den arktiska zonen, utveckling av vetenskap och teknik, uppbyggnad av en modern IKT-infrastruktur, garantier för miljöns säkerhet, internationellt samarbete i den arktiska regionen, militära säkerhetsgarantier och försvar av rikets gränser i den arktiska regionen.

2 Finlands arktiska befolkning

2.1 Social hållbarhet, ett fungerande samhälle och fungerande arbetsförhållanden

Den arktiska regionen har omkring fyra miljoner invånare av vilka nästan tio procent är ursprungsbefolkning. I Finland uppgår invånarantalet i Lappland till drygt 180 000.

Klimatuppvärmningen och den tilltagande ekonomiska verksamheten har förändrat förhållandena i det arktiska området på ett sätt som medför sådana konsekvenser och behov av anpassning vad gäller hälsa, välfärd och levnadsförhållanden att de måste beaktas.

Hållbar utveckling består av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

Med hänsyn till de nordliga delarna av Finland betonas målsättningen att säkerställa förutsättningarna för ett gott liv för regionens invånare. Begreppet välfärd omfattar möjlighet till arbete, arbetshälsa, fungerande basservice, jämställdhet mellan människor samt säkerhet och utbildning. Utmaningarna i norra Finland utgörs av långa avstånd, befolkningens förändrade åldersstruktur, arbetskraftsproblematiken och behovet av tillräckliga myndighetsresurser. Den tilltagande ekonomiska aktiviteten medför möjligheter, men även utmaningar. I all verksamhet måste man ta hänsyn till de lokala invånarna. Befolkningens och verksamhetsmiljöns säkerhet är viktiga konkurrensfaktorer.

Då en välfungerande infrastruktur tillsammans med en i Lappland samlad arktisk expertis och ett nätverk av aktörer kombineras med de synnerligen goda ekonomiska utsikter som utvecklingen i Arktis och Barentsregionen medför, har Lappland alla förutsättningar att i framtiden bli en attraktiv boendemiljö.

Elektroniska kommunikationsnät och digitala tjänster är av central betydelse för ett funktionsdugligt samhälle och för medborgarnas välbefinnande. I enlighet med regeringsprogrammet ska ibruktagandet av intelligenta lösningar som utnyttjar informations- och kommunikationstekniken främjas genom ett gränsöverskridande myndighetssamarbete som omfattar samtliga samhällssektorer. I syfte att tillgodogöra sig utvecklingen är man vid alla ministerier i färd med att utarbeta strategier för intelligent teknik inom förvaltningsområdet.

I och med att viktiga näringar i regionen liksom även de nordliga städerna utvecklas uppkommer det nya arbetsplatser och ett växande behov av arbetskraft. Till glest bebodda trakter är det svårt att locka kompetent arbetskraft. De möjligheter och problem som arbetskraftens rörlighet medför upplevs starkare än i de sydligare regionerna. Kännedom om arktiska förhållanden och kunskap i skandinaviska språk samt ryska och engelska öppnar mången gång hela den arktiska regionen för den arbetsökande. Arktiska experter behövs såväl i Rovaniemi som i Inuvik, Murmansk och Hammerfest. Därför anser Finland att det är viktigt att främja arbetskraftens rörlighet i den arktiska regionen.

I synnerhet med tanke på de nordiska ländernas ekonomiska tillväxt och investeringar är tillgång till arbetskraft och fri rörlighet för näringslivet av avgörande betydelse. De nordiska länderna hör till varandras viktigaste handelspartner och drar nytta av varandras expertis, utveckling och öppenhet. Rågrannarna Finland, Sverige och Norge kan inom många branscher som är viktiga i nordliga områden verka allt effektivare genom att underlätta sina språkkunniga experters rörlighet på arbetsmarknaden över riksgränserna. De nordiska ländernas arbetsmarknadsavtal från år 1954 har underlättat arbetstagarnas rörlighet i de arktiska gränzonen.

Arbetskraften rör sig i de nordiska länderna även genom att pendla. Den tilltagande pendlingen i norr kräver goda trafikförbindelser samt flexibilitet från arbetsgivarnas sida.

Nordic Mining School, som startat i form av ett samarbete mellan Uleåborgs och Luleå universitet är ett exempel på hur man i den arktiska regionen redan inom utbildningen tar itu med att svara på framtida utmaningar i arbetslivet.

I turismbranschen kan det säsongbetonade arbetet och karriärutvecklingen underlättas genom samarbete med de arktiska grannländerna. Genom att till exempel kombinera sommarturistsäsongen i Norge med den lugnare säsongen i Finland och på motsvarande sätt Finlands vintersäsong med den lugnare tiden i Norge skapar man i synnerhet för branschens yngre arbetstagare en solid grund för permanent sysselsättning i norr.

Den arktiska arbetsmiljön – den låga temperaturen, den besvärliga väderleken, växlingen mellan den ljusa och den mörka årstiden – ställer speciella krav på säkerheten i arbetet. Antalet personer som arbetar i arktiska förhållanden ökar i och med tilltagande gruvdrift, energiindustri samt turism och upplevelsetjänster. Allt detta ökar trafiken och annan åtföljande service.

Finland förfogar över specialkompetens i forskning om arbetsförhållanden och ordnande av säkra arbetsförhållanden. Institutet för arbetshygien samarbetar sedan länge med motsvarande inrättningar i nordvästra Ryssland. Samarbetet i branschen främjas även via den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande. Spridandet av specialkompetens och utbytet av erfarenheter mellan experter inom arbetarskydd och arbetshälsövård i Arktis fungerar bra. Via regionalt samarbete främjar Finland den nordiska modellen för arbetshälsa.

2.2 Finlands samer och de övriga arktiska ursprungsfolken

I Arktiska rådets arbete deltar representanter för ursprungsfolken som permanenta medlemmar (Permanent Participants) genom sina sex organisationer. Med mandat för samerna i Finland, Sverige, Norge och Ryssland företräds samerna i Arktiska rådet av Samiska rådet. I arbetsgruppen för ursprungsfolken i Barents euroarktiska råd företräds Finlands samer av Sametinget.

Ursprungsfolkens rättigheter är ett av de prioriterade områdena i Finlands internationella människorättspolitik. Ursprungsfolkens levnadsvillkor ska utvecklas så att samhällen och kulturer kan fortbestå och utvecklas på sina egna villkor. Finland betonar behovet av att höra ursprungsfolken och på ett vederbörligt sätt möjliggöra deras deltagande i synnerhet i sådana åtgärder som direkt påverkar ursprungsfolkens levnadsförhållanden.

Samerna är det enda ursprungsfolket inom Europeiska unionen. I Finland är samernas ställning som urfolk tryggad i grundlagen. Samerna har rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur samt sina traditionella näringsgrenar.

Enligt regeringsprogrammet utvecklas samernas rättigheter som urfolk bland annat genom ett aktivt deltagande i internationellt samarbete för stärkande av det rättsliga och faktiska skyddet för urfolk. Finland anser det viktigt att säkerställa ursprungsfolkens medverkan i detta samarbete.

En ratificering av FN:s internationella arbetsorganisations (ILO) konvention nr 169 om ursprungsfolk har uppställts som mål i statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram för regeringsperioden 2011–2015. Förutsättningarna för ratificeringen är som bäst föremål för en utredning.

Det samiska språket och den samiska kulturen har i Finland redan i flera års tid upplevt en tid av kraftigt uppsving. Den offentliga förvaltningen har gett denna trend sitt stöd genom att bevilja mer resurser bland annat för undervisning i de samiska språken och åtgärder för språkrevitalisering riktade till barn. Av de tre samiska språk som talas i Finland hotar enaresamiskan och skoltsamiskan att försvinna. En arbetsgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet överlämnade i mars 2012 sitt förslag till program för revitalisering av det samiska språket. Det finns fortfarande behov av ett starkare stöd för det samiska språket och den samiska kulturen.

Samerna

- Ett ursprungsfolk bosatt på finskt, svenskt, norskt och ryskt territorium.
- Samerna är 82 000–97 000 till antalet
- I Finland finns det ca 10 000 samer av vilka något under hälften bor i samernas hembygdsområde
- Hembygdsområdet: Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapplands renbeteslags område i Sodankylä kommun.
- I Finland talas nord-, enare- och skoltsamiska
- Hembygdsområdet har grundlagsenlig självstyrelse i frågor om språk och kultur från och med 1996.
- Uppgifter som omfattas av självstyrelsen sköts av ett parlament, Sametinget, som genom val utses av samerna.

3 Utbildning och forskning

3.1 Finlands arktiska kompetens

Finland förfogar över omfattande arktisk kompetens. Den grundar sig på ett högklassigt utbildnings-system där alla stadier i undervisningen tar fasta på Finlands ställning som ett arktiskt land. Finland satsar på kompetens och forskning i fråga om de nordliga områdena. Mångsidig arktisk forskning bedrivs vid både högskolor och forskningsinstitut. Kompetens finns även hos flera företag.

På grund av Finlands nordliga läge har i praktiken så gott som samtliga forskningsområden kopplingar till kompetens för kallt klimat och därigenom till den arktiska sektorn. Högskolor och forskningsinstitut som bedriver arktisk forskning i Finland presenteras tillsammans med sina specialområden i utrikesministeriets publikation om arktisk expertis i Finland².

Den förändring som sker i Arktis hänför sig i synnerhet till klimatförändringen, exploateringen av naturtillgångar och markanvändningen. Förändringarna påverkar både miljön och samhället och kräver därför tvärvetenskaplig forskning. Kännedomen om den arktiska naturens geofysikaliska miljö förutsätter dessutom långsiktig grundforskning och fältarbete. Verksamhet i arktiska regioner kräver mångsidig forskning och utvecklingsarbete som fokuserar på teknik som lämpar sig för kallt klimat.

Den forskning som bedrivs i Finland, i synnerhet i fråga om miljöns tillstånd och uppföljning av förnybara naturresurser, håller med sitt forskningsmaterial som insamlas under långa perioder hög internationell klass. Som exempel kan nämnas områden för finländsk specialkompetens såsom internationell forskningsexpertis på högsta nivå vad gäller snöns, isens och luftens konsistens. Forskningen är i nyckelställning även inom regional planering av olika verksamheter, tillståndsförfaranden samt bedömning av risker och hot. Kunskap av detta slag behövs både för anpassning till klimatförändringen och för utnyttjande av de möjligheter som tillhandahålls i den arktiska regionen.

I Arktis representerar forskningen en viktig social dimension. Den arktiska forskningen får en allt större betydelse även för hela Finlands ekonomi.

Betydelsen av att omfattande och mångsidig kunskap utnyttjas framhävs i den arktiska regionen. En viktig grund för den finländska arktiska kompetensen är kunskap om förhållandena i regionen. En aktiv dialog mellan parterna är av stor betydelse i forskning och utredningar. Dessutom är det nödvändigt att aktivt sprida nya forskningsresultat till stöd för beslutsfattande och för att

² http://www.kopijyva.fi/ejulkaisut/ulkoasiainministerio/arktinen_osaaminen/

utveckla möjligheter till affärsverksamhet, samt för en samhällsdiskussion i syfte att förbättra den allmänna förståelsen för de arktiska aspekterna.

Med hjälp av satsningar på utbildning och forskning stärker man Finlands ställning och attraktivitet som internationell arktisk expert. Att upprätthålla Finlands arktiska kompetens och nå den internationella toppen förutsätter att den arktiska expertisen hos universitet och yrkeshögskolor oavbrutet förbättras och stöds samt att de finländska arktiska aktörerna bedriver ett intensivt samarbete. Kommunikationen och samarbetet mellan de finländska forskningsinstitut och universitet som bedriver arktisk forskning och förmedlar undervisning måste utökas och intensifieras för att bli klart bättre. I den arktiska forskningen är nätverksarbetet av synnerligen stor betydelse, eftersom forskningsinformationen om den arktiska regionen fortfarande är knapphändig och utspridd på olika håll. Ett omfattande internationellt samarbete med såväl arktiska som utomstående länder är viktigt.

Vid ett flertal finländska högskolor bedrivs arktisk forskning. Vid Lapplands och Uleåborgs universitet samt vid Rovaniemi (från och med 1.1.2014 Lapplands) yrkeshögskola har en arktisk och nordlig prioritering direkt inskrivits i strategin. Statens forskningsinstitut har i norra Finland ett starkt nätverk av verksamhetsställen och fältstationer. Bland forskningsinstituten är det i synnerhet Meteorologiska institutet som i sin forskningsstrategi även betonar den arktiska forskningen.

Finland besitter högklassig arktisk forskningskompetens med forskningsinfrastruktur för det arktiska området bland annat i Sodankylä och Pallas. I Tiks i Sibirien pågår ett forskningssamarbete mellan Finland, Ryssland och Förenta staterna.

Kunskapsunderlaget för den finländska arktiska kompetensen ska förbättras såväl inom den tillämpade, tvärvetenskapliga forskningen som inom grundforskningen. Förbättrandet av den arktiska forskningen förutsätter utöver en större synergi även mer resurser för forskningen och förbättringar av forskningsmiljöerna, forskarutbildningen och forskningssamarbetet.

En nationell strategi för havsforskning håller på att bli klar. Den redogör bland annat för betydelsen av en tvärvetenskaplig arktisk havsforskning.

De isbrytare över vilka isbrytaroperatören Arctia förfogar lämpar sig även för forskning. I detta syfte har fartygen haft isforskare ombord på Nordostpassagen och Östersjön samt naturforskare på Beauforthavet och Tjuktjerhavet.

Exempel på finländsk forskning och utbildning som hänför sig till arktiska förhållanden

- Vid **Aalto-universitetets** högskola för ingenjörsvetenskaper har den arktiska tekniken fastställt som ett styrkeområde. Inom forskningen undersöks is, snö och tjäle och deras inverkan på konstruktioner och fordon. Ett viktigt delområde inom forskningen är arktisk havsteknik och vintersjöfart, som är viktiga för Finland och som samtidigt erbjuder stora möjligheter till affärsverksamhet inom internationell handel. Aalto-universitetets isbassäng, Aalto Ice Tank, kan användas för flera olika ändamål och den lämpar sig utmärkt för att undersöka många viktiga frågor gällande hydrodynamik även i högsjöförhållanden. Särskilt lämplig är bassängen för fartygsstyrningsprov. Man kan också göra vågor i bassängen och undersöka hur fartyg och havstekniska konstruktioner beter sig i sjögång.
- **Helsingfors universitet:** Helsingfors universitet står för en betydande andel av finländsk arktisk forskning bland annat inom områdena för geologi, geografi och fysik. Helsingfors, Uleåborgs och Åbo universitet har forskningsinstitut i norra Finland.
- **Lapplands universitet:** Europeiska unionens nordligaste universitet som bedriver forskning om den arktiska regionens människor, samhälle, konst och formgivning samt dessas växelverkan. Riksomfattande ansvar för samhällsvetenskaplig och rättsvetenskaplig forskning i samiska frågor. Forskningen vid **Arktiska centret** vid Lapplands universitet behandlar den arktiska regionens globala förändring, hållbar utveckling samt miljö- och minoritetsrätt. Den riksomfattande rollen omfattar vetenskapskommunikation och utställningsverksamhet samt i synnerhet det expertarbete som hänför sig till Arktiska rådet och Barents euroarktiska råd. Arktiska centret strävar efter en ställning som arktiskt informationscentrum för EU. Vid Lapplands universitet finns **Arktiska universitetets internationella sekretariat** som svarar för administrationen hos det samarbetsnätverk som omfattar de arktiska ländernas universitet, yrkeshögskolor och

andra utbildningsorganisationers förvaltning. Högskolorna i nätverket främjar utbildning samt forskar-, studerande- och lärarutbyte i de nordliga områdena.

- **Uleåborgs universitet** är ett internationellt vetenskapsuniversitet vid vilket forskning i nordliga och arktiska frågor bedrivs på många vetenskapsområden. Giellagas-institutet vid Uleåborgs universitet har i Finland ett specialansvar för utbildning i det samiska språket och den samiska kulturen. Vid institutet bedrivs forskning i samisk historia och det samiska samhället. **Thule-institutet** vid Uleåborgs universitet bedriver forskning om miljö och naturresurser samt forskning med nordlig anknytning. Vid institutet finns ett centrum för arktisk medicin samt nätverket NorNet som koordinerar nordlig miljö- och naturresursforskning. Oulu Mining School och Nordic Mining School som har inrättats tillsammans med Luleå universitet svarar på gruvindustrins växande kompetensbehov. **Sodankylä geofysiska observatorium** är ett separat riksomfattande forskningsinstitut som tillhör Uleåborgs universitet.
- **Meteorologiska institutet:** arktisk forskning är ett av de prioriterade strategiska områdena. Enheten för arktisk forskning kartlägger olika skikt av atmosfären i polarområdena, biosfären och jordmånen samt producerar exakta data om atmosfären, klimatet och miljön. I Sodankylä befinner sig Lapplands meteorologiska forskningscentral. Havsisforskningen koncentrerar sig på forskning och utveckling av fjärrkartläggning samt på ismodellering. Institutet förfogar över kompetens inom området för arktisk hydrografi.
- **Geologiska forskningscentralen (GTK):** geologisk, geokemisk och geofysikalisk forskning samt projektering av naturresurser i nordliga områden.
- **Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT), Skogsforskningsinstitutet (Metla) och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (RTTL)** verkar i de nordliga områdena inom sina respektive branscher. Naturresursinstitutet som uppkommer till följd av en fusion mellan dem: koordination och integrering av forskningen i naturresursbranschen.
- **Rovaniemi (Lapplands) yrkeshögskola:** forskning, utbildning och utvecklingsarbete som hänför sig till hållbart skogsbruk, samordning av användningen av naturresurser samt kontroll över verksamhet i kallt klimat. **Forsknings- och utbildningsinstitutet inom turism** är en expert på den arktiska regionens turism-, hotell- och restaurangbranscher som bildas av Lapplands universitet, Rovaniemi yrkeshögskola och Lapplands turisminstitut.
- **Sameområdets utbildningscenter, Sámi oahpahusguovddáš:** en branschövergripande läroanstalt med uppgift att tillhandahålla undervisning i samiskt språk och samisk kultur samt annan yrkesinriktad utbildning.
- **Finlands miljöcentral (SYKE):** medverkar i Arktiska rådets projekt som samlar in forskningsmaterial om miljögifter, klimatförändringen och kortlivade klimatpåverkande ämnen (SLCF). Miljöcentralens kompetens omfattar utveckling av styrmekanismer, uppskattning av effekt och risker samt utvärdering av livscykelkonsekvenser av konsumtion och produktion. Miljöcentralen förfogar över branschövergripande kompetens även i fråga om marinekologi, isforskning, sjöfart och nordliga miljöer.
- **Strålsäkerhetscentralen (STUK):** Norra Finlands regionlaboratorium är Europeiska unionens nordligaste laboratorium för radioaktivitetskontroll och utgör en del av nätverket för observation och utvärdering av miljön i de arktiska regionerna.
- **Arbetshälsoinstitutet:** Forskningsobjektet för Uleåborgsenheten är arbete i kallt klimat, köldens effekter på funktionsförmågan samt bedömning och hantering av köldskador.
- **VTT:** köldforskning, köldteknologi.

Finländska institut som bedriver arktisk forskning:

http://www.arcticcentre.org/Suomeksi/TUTKIMUS/Arktinen_tutkimus_Suomessa.iw3

4 Finlands arktiska affärsverksamhet

4.1 Arktiska affärsmöjligheter

På grund av det svåra läget i den globala ekonomin samt exportens och de ekonomiska relationernas stora betydelse är det ytterst viktigt att det finska näringslivet söker tillväxt på alla de områden som uppvisar en positiv tillväxttrend med möjligheter till framgång för finska företag. Arktis erbjuder sådana utsikter.

Finländsk arktisk kompetens har långa traditioner och ett gott rykte. Kompetensen grundar sig på mångsidig kännedom om arktiska förhållanden och tillämpning av kunskaperna. Det mest kända exemplet är den arktiska marinteknologin och den affärsverksamhet, de lösningar och tjänster som anknyter till den. Enligt företagen i branschen har konkurrensen även på detta område globaliserats och den relativa konkurrensfördel som kompetensen tills vidare har kunnat erbjuda riskerar att gå förlorad om inte särskilda åtgärder vidtas. Samtidigt tillkommer synnerligen mångsidiga nya affärsmöjligheter i den arktiska regionen, för vilka ett stort antal företag hyser ett stort intresse även utanför den marinteknologiska branschen. Av dessa orsaker hyser näringslivet ett intresse för Finlands arktiska strategi som innehåller konkreta åtgärder med hjälp av vilka det blir möjligt att skapa ett gott utgångsläge för näringslivets och finska statens gemensamma intressen.

I näringslivets perspektiv betonas den globala konkurrensen. Av den följer att den arktiska verksamhetsmiljön medför såväl betydande tillväxtpotentialer som ytterst hård internationell konkurrens. De arktiska projekt som planeras och genomförs i Kanada, Norge, Sverige, Danmark, Förenta staterna och Ryssland intresserar investerare och storföretag samt deras nätverk på alla håll i världen. Ett faktum är likaså att Kina, och i ett vidare perspektiv även andra asiatiska stater och företag, spelar en allt större roll i Arktis, något som bör ägnas aktiv uppmärksamhet.

Finlands och de finländska företagens starka arktiska kompetens skapar ett gott utgångsläge för ny affärsverksamhet. I synnerhet bör uppmärksamheten fästas vid att kompetens och erfarenhet ska omvandlas till affärsverksamhet. De extrema förhållandena i Arktis – istäcket på havsområdena, den arktiska kölden och de starka vindarna – ställer särskilda krav på verksamheten. Finland förfogar över kompetens för verksamhet i nordliga och kyliga regioner. Denna erfarenhet ger företagen möjligheter att ta vara på de nya affärsmöjligheter som öppnar sig i de arktiska regionerna.

Finland främjar exporten av miljökompetens till de arktiska regionerna. Multilaterala projekt erbjuder en möjlighet att främja exporten av till exempel expertis inom vatten och avlopp, hantering av avfall och problemavfall, oljebekämpning samt energieffektivitet och energibesparing. Miljövänliga lösningar och affärsverksamhet som respekterar de särskilda villkor som miljön ställer är Finlands styrka. Exploatering av naturresurser förutsätter ett omfattande samarbete mellan länder och företag. Finland verkar för att miljöförutsättningarna för affärsverksamhet i regionen ska klarläggas med hjälp av enhetliga principer och överenskommelser.

För Finland och finländska företag är det viktigt att få delta i projekt som håller på att inledas och projekt som redan pågår i Arktis. De internationella projekten för utveckling av regionen och exploatering av naturresurser är stora. För att delta i projekten måste finska företag kunna bilda konsortier och erbjuda omfattande lösningsmodeller i form av produkt- och tjänstepaket. Detta förutsätter nytt kunnande och kan även kräva att paraplyorganisationer bildas för att företagen enligt en nätverksmodell ska kunna tillhandahålla sin kompetens för internationella företags arktiska projekt. Här ställs finska företag inför ytterligare en utmaning, nämligen finansieringen av investeringarna.

Enbart omfattningen av projekten men likaså verksamhetsmiljön i sig kan förutsätta medverkan och bistånd från statens sida. Statens roll kan variera från att inrätta nätverk, ta initiativ till och stödja referensprojekt till att ordna besök för företagsdelegationer. Särskilt viktigt är detta i samarbetet med Ryssland, men även då det gäller andra arktiska länder. Att få tillträde till projekt som håller på att inledas kräver långsiktig aktivitet samt ett mer omfattande engagemang i utvecklandet av regionerna och lokal närvaro.

Betydande energi- och övriga investeringar i Finlands närområden medför i och med sina multiplikatoreffekter affärsmöjligheter i stor skala för finska företag. Detsamma gäller vid sidan av industrin och teknologibranscherna även servicen, exempelvis utbyggnad av landbaserad infrastruktur till stöd för offshoreverksamheten.

Användningen av bioenergi ökar oavbrutet. Nästa betydande landvinning även i de arktiska regionerna blir drivmedel. Biokemikalier, biomaterial samt läkemedel och kosmetika är framtidens träprodukter. Förädling och marknadsföring av trä som vuxit i nordliga områden öppnar möjligheter för industri i liten och medelstor skala.

Finska företag har solid expertis i fråga om byggande som lämpar sig för arktiskt klimat och byggnadsnormer vars förenhetligande Finland vill främja.

Kompetens för arktiska förhållanden och arktisk testning utgör en viktig del av den finländska arktiska expertisen. Lappland har under de senaste decennierna blivit en viktig plats för utveckling och testverksamhet för den internationella fordonsindustrin, vilket på global nivå har förstärkt den europeiska kompetensen för verksamhet i kalla förhållanden.

I programmet FormgeFinland, (Arbets- och näringsministeriet/Undervisnings- och kulturministeriet 2012) har Lapplands universitet utsetts till ett av Finlands tre kompetenskluster. Som kompetensområde för Lapplands universitet har betecknats arktisk formgivning, som innebär planering som utgår från den arktiska miljön och insikt i arktiska förhållanden och även beaktar människans anpassning. Utformningen av tjänster, nya produkter och produktionsmetoder, som till exempel formgivning av isbrytare, behöver experter som känner till de arktiska förhållandena, möjligheterna och de yttre ramarna.

Arktisk kompetens jämte produktframtagning behandlas även i den sjöfartsstrategi för Finland som i detta nu bereds under kommunikationsministeriets ledning och som ska bli klar senast i slutet av år 2013.

Finska arktiska kompetensområden

- Offshoreindustri
- Havsindustri
- Rederiverksamhet
- Sjötransporter
- Väderleks- och istjänster
- Skogskompetens
- Gruvindustri
- Metallindustri
- Turism
- Traditionella näringar
- Kompetens inom verksamhet i kallt klimat
- Vintertestning
- Mätteknik
- El- och värmeproduktion och -distribution
- Energibesparing och energieffektivitet
- Vindkraftsteknik
- Byggande och infrastruktur
- Miljöteknik
- Hantering av miljökonsekvenser
- Hållbara samhällslösningar
- Nordlig miljöexpertis
- Nordlig hälsa och välfärd
- Avfallsservice
- Informationsteknik
- Offentliga elektroniska tjänster
- Innovativ utveckling
- Forskning om kallt klimat
- Bio- och nanovetenskaper
- Riskanalyser
- Oljebekämpningsteknik
- Materialteknik
- Vattenförsörjning

4.2 Energibranschen

Förenta staternas geologiska forskningscentral (U.S. Geological Survey) gör gällande att Arktis besitter 13 procent av världens oupptäckta oljeresurser och 30 procent av naturgasen. Även högre siffror har anförts. Detta ökar behovet av lösningar för oljeutvinning i Arktis samt lösningar som stöder produktionen.

En exploatering av dessa gas- och oljeresurser förutsätter en fungerande infrastruktur. Infrastrukturen för borrning och oljeutvinning ska vara dimensionerad för arktiska förhållanden. På is- och vindtåliglighet samt vågmotstånd ställs höga krav. De risker som hänför sig till utvinningen av oljeresurserna ska identifieras och bedömas samt åtgärder vidtas för förebyggande av riskerna.

Finländsk kompetens i fråga om konstruktioner och material gör det möjligt att delta i dessa projekt. Utöver den egentliga olje- och gasboringen är det bland annat uppbyggnaden av infrastrukturen för transporter och hamntjänster som öppnar nya möjligheter för affärsverksamhet.

Finländsk specialkompetens inom energibranschen omfattar byggnaders energieffektivitet, fjärrvärmesystem, användning av förnybara energikällor och torv som bränsle, kombinerad uppvärmning och energiproduktion samt expertis i fråga om elnät. Bioenergi och arktisk vindkraftsteknik är branscher där vår kompetens är stark och vår internationella affärsverksamhet betydande. Även solenergi och återvinning är branscher där det finns expanderande företag och företagsgrupper med potential. Vattenkraft är likaså en bransch inom vilken vår expertis är betydande.

Eftersom Ryssland är huvudmarknaden för finsk arktisk energiteknik, förutsätter exporten av know-how ett samarbete mellan finska och ryska företag. En ökning av exporten främjas av pilotprojekt och investeringsprojekt som till exempel energieffektivitetsprojekten inom ramen för den nordliga dimensionens miljöpartnerskap. Därtill är det nödvändigt att utnyttja de möjligheter som erbjuds av internationella finansinstitut³. Likaså behövs det en bättre växelverkan mellan ländernas ministerier inom energisektorn samt på regional nivå. Mellan forskningsinstitut, teknologicentraler och företag ingås partnerskap.

I arktiska regioner behövs det för såväl elproduktion som distribution både nya förbindelser för överföring och decentraliserad energiproduktion. I Norge och Ryssland samt mellan länderna är det nödvändigt att förstärka elöverföringsledningarna. Detta behov erbjuder goda affärsmöjligheter för finsk expertis. För samhällen i Kanadas och Förenta staternas nordliga områden föreligger ett behov av moderna lösningar som bygger på decentraliserad energiproduktion. Intresset för en decentraliserad lokal energiproduktion har blivit större i och med den teknik som utgår från förnybar energi. Decentraliserade lösningar är konkurrenskraftiga och ekologiskt hållbara. Den växande branschen bereder exportmöjligheter för expertis inom bioenergi, vattenkraft och arktisk vindkraft. Betydande branscher är även energieffektivitet i byggd miljö samt produktion och distribution av fjärrvärme för samhällen.

I Finland har under de senaste åren utvecklats expertis inom utnyttjande av naturlig värme och kyla i berggrunden i de nordliga områdena. Målet är att åstadkomma värmeproduktion och lagring av värme i synnerhet inom ramen för lösningar som kombinerar ett flertal energiformer. Geoenergivarianterna erbjuder forsknings-, innovations- och affärsmöjligheter även i den arktiska miljön.

³ bl.a. NEFCO, NIB, EBRD, IFC

4.3 Arktisk marinindustri och rederiverksamhet

Finland är ett av de ledande expertländerna inom arktisk skeppsbyggnad, rederiverksamhet, marin- och offshoreteknik. I Finland byggs högteknologiska isbrytare och offshorefartyg för arktiska förhållanden. Likaså representerar marinindustrins anläggningstillverkare de främsta i sin bransch. I Finland finns dessutom ledande ingenjörbyråer som är inriktade på planering av lösningar för marinlogistik och offshoreindustri med tillverkning för den arktiska regionens behov, vilket även omfattar planering och utvecklande av olika arktiska farkoster. Specialkompetens finns även inom vintersjöfart med tillhörande logistik, isbrytning, ledning av sjötrafik samt väderleks- och istjänst.

Målländer för export av arktisk marinteknologi är i synnerhet Kanada, Norge, Ryssland, Förenta staterna och Kina som behöver ny materiel som lämpar sig för arktiska förhållanden bland annat för exploatering av olje- och gasfält under havet samt gruvor i den arktiska regionen.

Den hårda konkurrensen i branschen och den delvis skyddade marknaden kräver oavbrutna satsningar på förbättring av branschens konkurrenskraft samt kontakter med de statliga aktörerna i olika länder. Det faktum att centrala företag är i utländsk ägo är ytterligare en utmaning för utvecklandet av den finska arktiska marinindustrin och förverkligandet av de program som byggs

Källa: Arktiska centret, Lapplands universitet

upp med tanke på nationella intressen. Därför är det skäl att för globalt verksamma företag bland annat marknadsföra den finländska utvecklingsmiljön och aktivt framhålla Finlands logistiska läge.

Den arktiska regionen är alltså utsatt för risker. Den är dessutom krävande och svårförutsägbar med avseende på sina väderleks- och isförhållanden, vilket ställer speciella krav till exempel på en omfattande användning av Nordostpassagen för godstransport. Farleden kan användas under vissa säsonger, dvs. på sommaren och hösten. Eftersom varorna ska nå sin destination vid en viss tidpunkt, är det viktigt att tidtabellen är förutsägbar och garanterad. Att ta sig an denna utmaning innebär på samma gång att öppna affärsmöjligheter för finska företag. Finland har isförstärkt tonnage och besättningar med god förmåga att navigera i isförhållanden. En del rederier har i årtal trafikerat arktiska områden, till exempel vattnen kring Grönland, Spetsbergen och Nordostpassagen. Att föra ut rederiernas sakkunskap till den arktiska regionen innebär en möjlighet för Finland.

Finländsk arktisk sjötrafikkompetens har utnyttjats även i Nordamerika i synnerhet vad gäller isbrytare. Syftet är att förbättra samarbetet med såväl Förenta staterna som Kanada för att utveckla beredskap som fungerar i arktiska förhållanden och för att säkerställa förmågan att reagera snabbt vid olycksfall. I och med att Nordostpassagen öppnas kommer bland annat Berings sund att ha stor betydelse i framtiden. På längre sikt är det möjligt att också Nordvästpassagen i större utsträckning kommer att användas för sjötrafik. Finska vikens övervakningssystem för sjöfarten skulle kunna tjäna som ett gott föredöme även i Nordamerika och i den övriga arktiska regionen.

Förutom kunnande inom sjöfart och teknologi behövs ett nytt slags tjänster som möjliggör säker trafik och skyddande av den marina miljön längs de arktiska farlederna. Prognosmallar för miljön, vädret, isens rörelser och klimatet utgör en grund för utveckling av kommersiella tjänster som bidrar till att minska den osäkerhet och de risker som härrör från de arktiska havsområdenas väderleks- och isförhållanden.

Förutom planering, formgivning, byggande och drift av fartyg samt miljöteknik och oljebekämpningsteknik har Finland färdiga exportprodukter som härrör från Östersjöns bästa praxis, såsom fartygstrafiktjänst, anmälningssystem för fartygstrafik, användning av fartygens automatiska identifieringssystem, isbrytjänster samt Meteorologiska institutets väderleks- och istjänst.

I Finland har forskning bedrivits i övervaknings- och informationssystem som utnyttjar satellitobservationer och förbättrar sjöfartens säkerhet. I bästa fall erbjuder de många möjligheter till nya kommersiella tjänster.

Arktisk satellitverksamhet samt nätverkssamarbete med andra länders satellit- och rymdaktörer erbjuder Finland nya kommersiella möjligheter och kan möjliggöra forskning och observation även av snön, isen och biosfären i den arktiska regionen.

4.4 Förnybara naturresurser

Företagsverksamhet som utnyttjar de rika och mångsidiga naturtillgångarna i den arktiska regionen bidrar även till invånarnas välfärd och till bosättningsens fortbestånd och utveckling. Turismen, livsmedels- och hantverksbranschen är exempel på möjligheter att idka naturföretagande. Användningen av nordliga förnybara naturresurser är förknippad med många speciella ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter.

Renskötseln har stor betydelse för norra Finlands näringar och välfärd samt för språkets och kulturens fortbestånd och utveckling. Renskötseln har dessutom stor social och kulturell betydelse i alla samhällen som får en betydande del av sin utkomst från renskötseln. Allt som allt finns det i Finland ca ettusen familjer som delvis eller helt får sin utkomst från renskötseln.

I utvecklandet av renskötseln bör man även beakta de naturliga betesmarkernas bärkraft och en ekologiskt hänseende hållbart anpassad renskötsel. Därtill bör man i förvaltningen av stammarna av stora rovdjur ta hänsyn till rovdjursstammarnas inverkan på renskötseln.

Det är viktigt att de naturliga fiskbestånden och andra arktiska arter fortbestår i livskraftigt tillstånd i de älvar i norra Finland som utmynnar i Ishavet och de vattendrag som utmynnar i

Östersjön. En effektiv fiskeriförvaltning i kombination med en hållbar beskattning av fiskbestånden krävs framför allt för att laxbeståndens livskraft ska säkras.

Användningen av naturresurser och områden ska planeras så att naturens mångfald tryggas och de ekosystemtjänster den producerar fortbestår. Att bygga upp ett miljövårdsnätverk för Arktis är ett konkret sätt att göra den arktiska miljövården effektivare och klarlägga ramverket för den ekonomiska verksamheten. Med tanke på skyddet av den globala biodiversiteten är den arktiska regionen av stor betydelse. Den erbjuder bland annat häckningsplatser för största delen av världens gåsbestånd och för över hälften av världens vadarfåglar. Migrationsrutterna för flyttfågelbestånden i Arktis måste ses som en helhet, eftersom deras övervintringsområden sträcker sig från de södra delarna av Östersjön ända till Centralafrika.

Antalet statsägda skogar är stort i Lappland. Skogarna har likväl stor betydelse för den privata affärsverksamheten. Skogsbruksmarkens totalareal uppgår till drygt nio miljoner hektar varav närapå fyra miljoner hektar är skogsmark som används för skogsbruk. Skogarnas tillväxt har klart förbättrats under de senaste decennierna eftersom andelen unga skogar med god tillväxt har blivit större.

I Lapplands regionala ekonomi har skogssektorns andel de senaste åren utgjort 8–17 procent, vilket är betydligt mer än i resten av landet. Den sammanlagda avverkningen i skogarna (i genomsnitt 4,2 miljoner kubikmeter) motsvarar 38 procent av den årliga tillväxten. Största delen av det avverkade virket användes av industrin. Värdet av träförädlingsföretagens produktion uppgick 2010 till ca 1,4 miljarder euro. För den ökande tillväxten av virke är det nödvändigt att finna lokal efterfrågan och nya användningsformer. Användningen av träbaserat bränsle av olika slag för energiproduktionen har ökat under hela 2000-talet. En förbättring av skogsbrukets konkurrenskraft och lönsamhet i nordliga specialförhållanden är, då dessutom andra former av markanvändning beaktas, en stor utmaning för skogspolitiken.

Vid utnyttjandet av skogsresurser bör skogarnas olika användningsändamål och samordnandet av dem beaktas. Parallella användningsformer för skogarna framhävs i synnerhet i nordliga områden. Skogsnaturen öppnar möjligheter att tillgodogöra sig vilt, bär och andra naturprodukter liksom även för att bedriva en betydande turistnäring. Lapplands årliga bärskörd har uppskattats till ca 350 miljoner kilo. Skyddsområden samt statens friluft- och rekreationstjänster ökar naturturismens attraktion i de arktiska områdena. Naturbaserad turism är enligt uppskattning den sektor inom turismen som på global nivå växer allra snabbast.

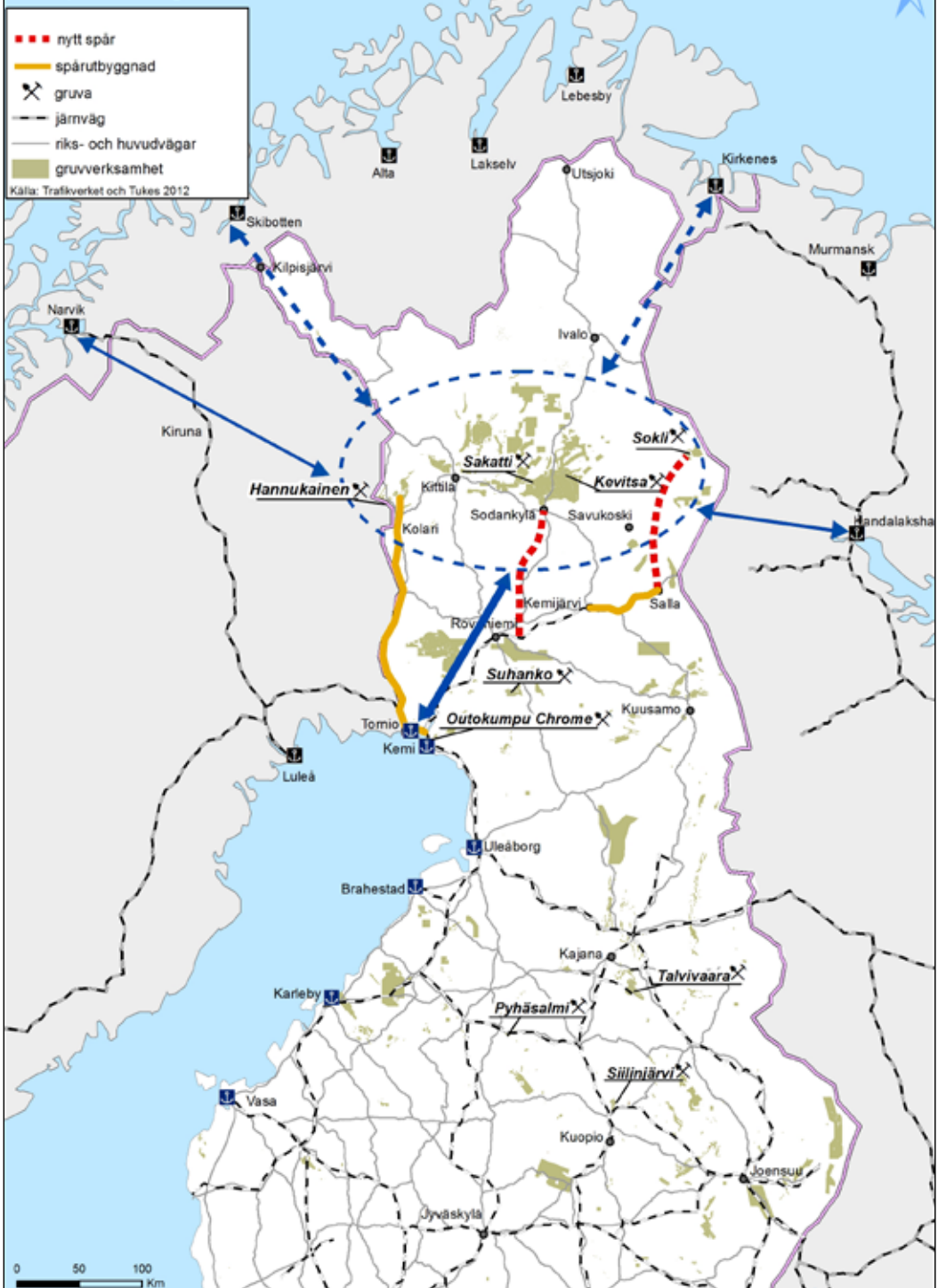
4.5 Gruvindustrin

Den arktiska naturens sårbarhet ställer krav på kontroll över hela processen för exploatering av naturtillgångarna. Det är inte nog att till exempel oljeborrning eller gruvdrift kan bedrivas på ett hållbart sätt med avseende på naturen. Samma krav måste gälla även vid prospektering och upptäckt av mineraler och oljefyndigheter, likaså transportererna till vidareförädling samt eftervården av ett gruvområde då verksamheten upphör.

Gruvdriften i den arktiska regionen tilltar i Finland liksom i grannländerna, och Finland eftersträvar utländska investeringar inom branschen. Finland medverkar i ett nordiskt expertnätverk (NordMin) för hållbar gruvnäring. I projekten inom den ryska gruvindustrin betonas även miljöaspekter i allt högre grad. Detta erbjuder betydande affärsmöjligheter för finländska aktörer. Även Grönlands mineralresurser tilldrar sig stort intresse. Den växande gruvindustrin i den arktiska regionen medför behov av ny isbrytarmateriel och drivande av den. I och med klimatförändringen framstår kunnande inom gruvornas vattenhushållning och geoteknik som allt viktigare.

Finland har som mål att etablera sig som global föregångare i ekologiskt effektiv mineralindustri senast år 2020. Detta mål stöds av Tekes program *Green Mining* (2011–2016). Finland kan för sin del främja en utveckling av ekologiskt effektiv gruvdrift i gruvprojekt i Arktis. Till stöd för detta kan bl.a. handboken *Metallikaivosten parhaat ympäristökäytännöt* (bästa miljöpraxis för metallgruvor)

Volymmässig viktiga gruvor, potentiella gruvområden, alternativa transportriktningar

användas. För verifiering av den ekologiska effektiviteten behövs även långsiktig observationsverksamhet och forskning om gruvverksamhetens miljökonsekvenser.

I Finland är det viktigt att sörja för tillräcklig tillgång till arbetskraft samt resurser och kompetens hos tillsynsmyndigheterna. Enligt beräkningarna kommer upp till 5 000 nya arbetsplatser att uppstå i gruvbranschen under de närmaste åren. En gruvarbetsplats kommer indirekt att generera två till tre andra arbetsplatser⁴. I gruvbranschens prognoser ingår osäkerhetsfaktorer i fråga om världsekonomin, miljön samt mineralers efterfrågan och prisnivå, vilket kan leda till att efterfrågan på arbetskraft kan bli mindre.

En av de största utmaningarna för gruvbranschens tillväxt består i att få tag på tillräckligt med yrkeskunnig arbetskraft.

Vad gäller utvecklingen av utbildning och forskning omfattar klustret hela förädlingskedjan i branschen från gruvor till metaller, materialåtervinning, teknologiexport och byggstensindustri och vidare till teknologiindustrin och servicesektorn. Kompetens för gruvbranschen utvecklas i samarbete mellan högskolorna i norra Finland.

I utredningen Gruvverksamhetens trafikbehov (Trafikverket, 2013) kartlades företags och myndigheters uppfattning om gruvverksamhetens transportbehov och fungerande transportrutter i norra Finland. Där beaktades även det övriga näringslivets behov av transporter och resor på kort och lång sikt.

4.6 Ren teknologi (Cleantech)

Förändringen i den arktiska regionen öppnar en möjlighet för expertisen inom den finländska miljötekniken (cleantech) och dess företag. När den ekonomiska verksamheten, industrin och invånarantalet ökar, utsätts miljön för påfrestningar som gör det nödvändigt att förbättra samhällstekniken. Finland förfogar över solid sakkunskap bland annat i fråga om vattenbehandlingsteknik.

Till exempel fäster man i Ryssland allt större uppmärksamhet vid industrins resurseffektivitet och förbättrande av energieffektiviteten inom både industrin och samhället. Finländsk expertis är av hög klass och etablerad i Ryssland. Finländska tekniska lösningar möjliggör hållbar gruvdrift även i den arktiska regionen.

Finländsk miljöteknik kan användas för rengöring av miljön i arktiska områden och för säkerställande av fabrikernas effektivitet och låga utsläppsnivå. Detta har en klar och tydlig koppling till förbättrad kostnadseffektivitet.

Faran för oljeskador hör till den arktiska sjöfartens och oljeborrningens största risker. Finska företag är ledande inom mekanisk oljebekämpning i isförhållanden. Sakkunskapen omfattar såväl forskning som teknik.

4.7 Turismen

Årstidernas växling, den orörda naturen, kontrasten mellan olika kulturer och andra unika företeelser erbjuder talrika möjligheter att utveckla turistnäringen i norra Finland. Turismens framtida tillväxt påverkas även av de osäkra snöförhållandena i Mellaneuropa och av närheten till Ryssland.

Turistcentren i norra Finland har utvecklats till centraler för mångsidig verksamhet. Turismen säkerställer att även de lokala invånarna har tillgång till mångsidigare tjänster av bättre kvalitet och bidrar till att upprätthålla en grundläggande infrastruktur med stöd av vilken övrig näringsverksamhet kan byggas upp. Turismen kommer alltid att vara arbetskraftsintensiv och arbetsplatserna i branschen kan inte flyttas till andra orter.

⁴ Lägerapport över Finlands gruvindustri 2012, Arbets- och näringsministeriets rapporter 23/2012

Infrastrukturen, servicenivån, den internationella verksamheten samt forskningen och utbildningen inom turismen befinner sig på en mycket hög nivå i finska Lappland. Den arktiska turismens konkurrenskraft bygger på att man tar vara på naturförhållandena, använder naturen på ett hållbart sätt samt etablerar ett förtroendefullt samarbete mellan olika aktörer. Samtidigt betonas dessutom respekt för lokala särdrag och kultur, säkerhet och riskhantering samt en föregripande och innovativ produktutveckling och utformning av tjänster. En sådan sakkunskap kan utnyttjas och utvecklas även då turismen tilltar på andra håll i den arktiska regionen.

Turismen drar nytta av orörda landskap och lugnet i naturen, av ett välskött naturligt djurbestand samt av kulturella särdrag. Olika intressen såsom gruvindustri, skogsbruk och turistinvesteringar är till vissa delar sinsemellan motstridiga. En balanserad utveckling av regionens näringar förutsätter en hållbar samexistens mellan olika branscher samt en stark kontroll över miljökonsekvenser och sociala konsekvenser. Näringarna ska betraktas som en helhet och i relation till varandra.

Den naturbaserade turismens globala tillväxt är snabb. Den nordliga turismens tillväxt stöds av kompetent arbetskraft, framtidsinriktad utbildning samt innovativt utvecklingsarbete som kopplar samman gränsytorerna mellan branscherna. De långa avstånden i regionen ställer särskilda krav på turismen. Säkerhet och riskhantering får större betydelse och smidiga flyg-, väg- och spårtrafikförbindelser är ett livsvillkor för den internationella turismens tillväxt. För att turismen i en region med känslig natur ska öka och förnya sig på ett ansvarsfullt sätt är det nödvändigt att säkerställa tillgång till arbetskraft, god sakkunskap och tillräckliga resurser.

4.8 Trafiksystemen

Möjligheterna till affärsverksamhet i Finlands nordliga förhållanden är huvudsakligen beroende av trafik- och kommunikationsförbindelserna.

Den expanderande gruvverksamheten i Barentsregionen och den växande olje- och gasindustrin medför behov att utveckla trafiken och logistiken. Dessa behov måste granskas ur ett övergripande perspektiv. Investeringskostnaderna är betydande. Investeringarna måste förverkligas etappvis och basera sig på behovens utveckling. Trafikverket har gjort en utredning om trafikbehoven i de nordliga områdena och den ligger till grund för den närmaste tidens åtgärder. Ett exempel på detta är Ishavsbanan och andra järnvägsförbindelser till Ishavet, Sverige, Norge och Ryssland. För att prioritera förbindelserna måste man först och främst etablera samförstånd med grannländerna och därnäst skapa finansieringsmekanismer av en ny typ för att förverkliga förbindelserna. Möjligheterna att använda finansieringsinstrumentet Fonden för ett sammanlänkat Europa för att förverkliga arktiska trafik- och kommunikationsförbindelser undersöks. I samband med den trafikstrategi som förbereds för Barentsregionen uppskattas utvecklingen av transportbehoven och vidtas nödvändiga åtgärder för att bygga upp en tillräcklig transportkapacitet. Även den nordliga dimensionens trafik- och logistikpartnerskap håller på att utvecklas till ett centralt redskap i utformandet av trafikförbindelserna i de nordliga områdena.

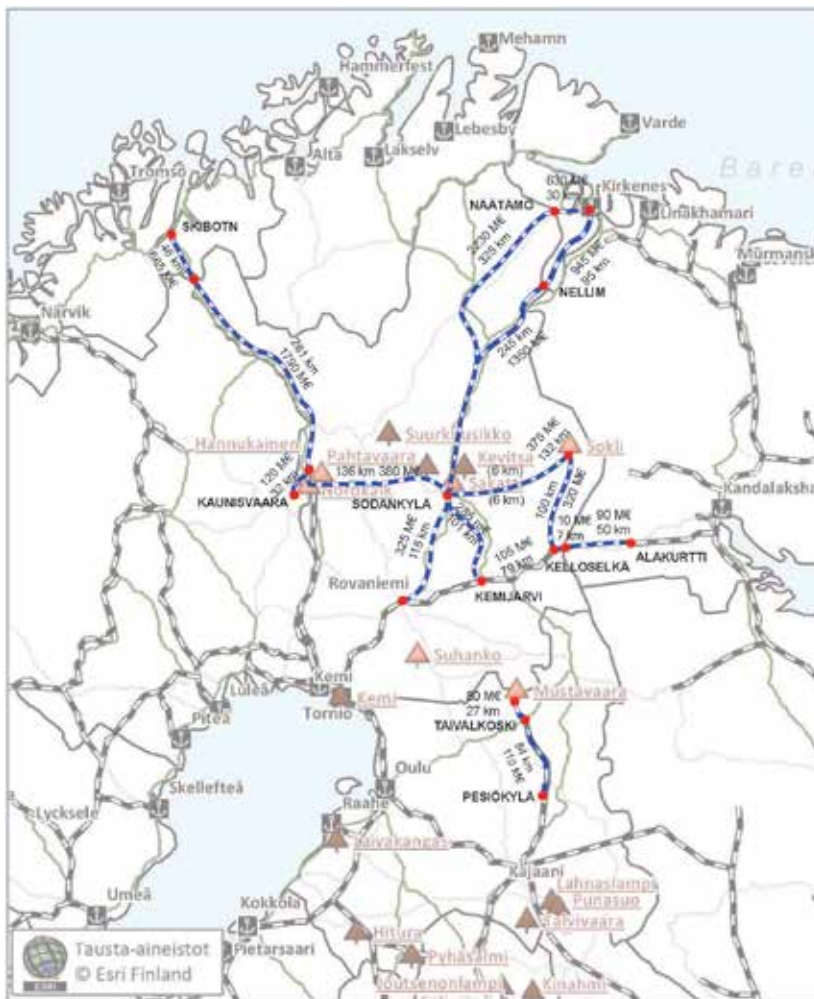
Gränsövergångarna utgör en viktig del av den smidiga trafiken i den arktiska regionen. Gränsövergångarna vid Finlands östgräns utsätts för närvarande för maximal belastning och deras kapacitet kommer inte att räcka till för de växande trafikmängderna. En eventuell visumfrihet mellan EU och Ryssland, en tilltagande exploatering av den arktiska regionen och en växande bosättning kommer oundvikligen att medföra större gränsövergångstrafik. Utbyggnaden av gränsövergångarna måste beaktas i planeringen och genomförandet av trafikledsprojekten. För detta ändamål kan bland annat finansiering från ENI CBC-programmen utnyttjas.

Den förutspådda ökningen av sjöfarten i Arktis förutsätter att säkerhets- och miljöregelverken för fartygen ses över i syfte att förebygga olyckor och miljöskador samt höja handlingsberedskapen i olycksituationer.

Internationella sjöfartsorganisationen IMO antog år 2002 anvisningar för fartyg som trafikerar arktiska istäckta havsområden. Utöver frivilliga anvisningar förbereds hos IMO också en så kallad

Polarkod. Meningen är att den ska göras obligatorisk. Bestämmelserna i koden gäller säkerhet till sjöss, marin miljövård och utbildning av besättningar. I behandlingen av Polarkoden har Finland aktivt medverkat både i miljöfrågor och i frågor om bestämmelser om fartygs isklasser.

På grund av den bristfälliga infrastrukturen och de långa avstånden i regionen innebär det en betydande utmaning för räddningsväsendet att transportera räddningsmateriel till platsen och att klara av underhållet i en olycksituation.

Läge och kostnadsförslag för nya banor som ingår i ruttalternativen, utredningen Gruverksamhetens trafikbehov, Trafikverket

4.9 Kommunikation och digitala tjänster

Vid sidan av trafikförbindelserna utgör fungerande, tillförlitliga och effektiva kommunikationsnät och digitala tjänster en grund för förbättring av den ekonomiska aktiviteten i Finlands nordliga förhållanden och generellt sett för en förbättring av hela landets konkurrenskraft. I alla branscher ska ibruktage och utnyttjande av intelligenta lösningar som bygger på informations- och kommunikationsteknik prioriteras.

Informations- och kommunikationstekniken med de tjänster och tillämpningar som grundar sig på den utvecklas mycket snabbt. I en nära framtid kommer möjligheterna och utmaningarna i synnerhet att hänföra sig till utveckling och ett omfattande ibruktage av de så kallade molntjänsterna och utvecklingen av dataöverföring mellan föremål, samt utnyttjande av stora volymer informationsmaterial. Marknaden för molntjänster uppskattas årligen motsvara några hundra miljarder euro och beräknas ytterligare växa ansevärt.

Finland eftersträvar en ställning som ett nytt betydande kompetenscenter inom molnindustrin. Företagen i branschen bör erbjudas en intressant och sporrande verksamhetsmiljö för utvecklande

Källa: Sea Ice Extent 16.9.2012, National snow and ice data center, Boulder, CO

av investeringar och tjänster. Betydande globala aktörer inom molnindustrin förlägger helst sina datacentraler till länder med effektiva kommunikationsnät som är säkrade med ett flertal alternativa förbindelser. Dessutom är de nordliga förhållandena gynnsamma för datacentraler som behöver stor kylningseffekt. Då de nordliga förbindelserna utnyttjas, förbättras Finlands konkurrensställning väsentligt som etableringsalternativ för den informationsintensiva industrin i en situation som möjliggör deras anslutning till de kommunikationsförbindelser som följer Nordostpassagens riktning och förenar Europa och Asien.

För de arktiska havsområdena behövs satellitbaserade informationssystem för att exempelvis väderlekstjänster och marina säkerhetstjänster ska kunna förmedlas till fartygen.

5 Miljön och stabiliteten

5.1 Den arktiska miljön

Naturen i Arktis har en klar och tydlig särprägel. Den är känslig och förnyar sig långsamt. Dess ekosystem och arter har anpassat sig till extrema klimatförhållanden och korta växtperioder. Detta innebär samtidigt att människans verksamhet – då den orsakar skador, globalt eller lokalt – kan leda till bestående miljöförändringar i den arktiska regionen.

Den arktiska naturen är unik i globalt hänseende och dess bevarande är ett värde i sig. Därför består det centrala innehållet i Finlands arktiska politik av insikten om klimatförändringens konsekvenser och effekterna av långväga transport av luftföroreningar, hållbar användning av arktiska naturresurser, identifiering av de speciella krav som miljön ställer samt miljövard som hänför sig till all verksamhet. Det är förenligt med Finlands och hela det internationella samfundets intressen att de arktiska land- och havsområdena skyddas och att den ekonomiska och samhällseliga utvecklingen sker på ett ekologiskt hållbart sätt. Finland följer principen om hållbar utveckling.

I den arktiska regionen måste ekonomisk och annan verksamhet utgå från identifiering av de speciella krav som miljön ställer, från medvetenhet om och beredskap för risker och från förebyggande av föroreningar. Av Finland förutsätter detta gemensamma riktlinjer, en solid grundkunskap och kompetens, nära samarbete mellan förvaltningsområdena samt ett främjande av bästa praxis.

Miljörisker kan reduceras först då de kan definieras och hanteras, när teknik och arbetsformer som bäst lämpar sig för förhållandena används och när försiktighetsprinciper följs. För att förebygga risker och minimera olägenheter behövs det en omsorgsfull bedömning av miljökonsekvenser och socioekonomiska konsekvenser, samhälls- och områdesplanering, tvärvetenskapliga forskningsprojekt och ett effektivare genomförande av internationella avtal. Finland medverkar i utvärderingen av existerande lagstiftnings och anvisningars lämplighet samt i en effektivisering av genomförandet av dem. Samtidigt deltar Finland aktivt i beredningen av ett kompletterande regelverk.

Ett ekosystembaserat koncept gör det möjligt att använda naturresurserna och bedöma funktionernas konsekvenser på ett helhetsbetonat sätt. Därvid kan de ekonomiska åtgärdernas ömsesidiga konsekvenser och deras totala inverkan på miljön beaktas. Användningen av naturtillgångar förutsätter social acceptans och ansvarsfullhet som uppkommer genom öppen diskussion och medverkan av människorna i det berörda området.

Miljöns betydelse för fortbeståndet av ursprungsfolkens kultur, levnadsvillkor, traditionella näringar och språk ska beaktas i all verksamhet som påverkar miljön.

Den globala klimatförändringen påverkar kännbart miljön och levnadsförhållandena överallt i världen. I de arktiska regionerna är klimatförändringens verkningar snabba och påtagliga samt direkt synliga till exempel i mängden havsis och glaciärer. I september 2012 var utbredningen av den arktiska havsisen den minsta under hela den tid som satellitmätningar gjorts. När isen, snön och permafrosten smälter, påverkas ekosystemens strukturer, och en del habitat eller levande organismer kan helt och hållet gå förlorade. Även människans verksamhet, näringar och välfärd påverkas

av förändringarna på många sätt. Den tilltagande mängden koldioxid i atmosfären orsakar redan nu en försurning av haven, vilket utgör ett hot mot deras ekologiska balans och förmåga att verka som buffert mot klimatförändringen.

I normala fall har den arktiska regionen en nedkylande effekt som påverkar hela jordklotets klimat, men nu påskyndas den globala klimatförändringen genom att det arktiska istäcket och permafrosten smälter. På samma sätt inverkar också andra faktorer såsom förändringar i tundrans snötäcke och de luftföroreningar som färgar det mörkt. De arktiska länderna måste ta sitt ansvar för att minska utsläppen av växthusgaser och kortvariga klimatpåverkande luftföroreningar.

Människorna är tvungna att anpassa sig till klimatförändringens realitet. Samtidigt öppnar förändringen även möjligheter på vissa livsområden. I Finlands anpassningspolitik bör uppmärksamhet fästas såväl vid de möjligheter som förändringen medför som vid identifiering och bedömning av riskerna. Anpassningsåtgärder för näringar som baserar sig på förnybara naturresurser ska stödjas och förutsättningarna säkerställas för användning och vård av vattenresurserna. Det är nödvändigt att främja dialogen mellan regeringarna och den vetenskapliga världen om de många olika kopplingarna till andra globala utvecklingstrender.

Arktis är inte isolerat från den övriga världen. Effekterna av långväga transport av luftföroreningar känns av långt från deras ursprungskällor, dvs. de industriella områdena på sydligare breddgrader. I Arktis finns även lokala källor till föroreningar såsom gruv- och metallindustri, samhällsavfall och avloppsvatten samt militär verksamhet som förorenar miljön. Hit hör även problem förknippade med radioaktivitet.

Arktiska rådets arbetsgrupper har producerat och publicerat betydande regional information om dessa frågor och den har även utnyttjats på global nivå. Denna rapportering förutsätter tillförlitliga, regionalt och nationellt täckande och jämförbara forsknings- och uppföljningsresultat. Rådets aktuella rapporter och rekommendationer bygger på forskningsresultat och de bör i fortsättningen få större utrymme i den globala diskussionen och det nationella beslutsfattandet.

Den arktiska naturens mångfald och skyddet av den är värdefullt på global nivå. Ca 21 000 arter av organismer som är anpassade till det kalla klimatet, bland annat drygt hälften av världens vadarfåglar, är beroende av att de arktiska ekosystemen överlever. Mest utsatta är de arktiska migrerande arterna. Miljontals fåglar av närapå 300 olika arter flyttar årligen till den arktiska regionen för att häcka.

Fungerande ekosystem är ovärderliga även för regionens befolkning. Över tio procent av världens fiskfångst kommer från Arktis. De arktiska naturmiljöernas fortbestånd är ett livsvillkor för ursprungsfolkens samhällen, vilkas traditionella näringsfång är beroende av naturens mångfald.

De faktorer som hotar den arktiska naturens diversitet måste kunna förutses för att artmångfalden ska kunna upprätthållas och tryggas. Mångfalden reduceras förutom av klimatförändringen även av att naturmiljöer exploateras med ohållbara metoder. Detta leder till att naturmiljöerna blir färre och splittras samt till att de arter som är beroende av dem minskar. Att bygga upp ett nätverk av naturskyddsområden i det arktiska området är ett konkret sätt att effektivisera skyddet av den arktiska miljön och på så sätt även klarlägga ramverket för den ekonomiska verksamheten. De känsliga och värdefulla arktiska områdena måste snabbt utredas och identifieras så att nätverket av naturskyddsområden kan kompletteras.

5.2 Den arktiska regionens stabilitet

Säkerheten och stabiliteten i Arktis är av stor betydelse när den ekonomiska verksamheten i regionen utvecklas. En säker och stabil livsmiljö gynnar även invånarnas välfärd. Den säkerhetspolitiska diskussionen om Arktis förs på olika nivåer. Målet för diskussionen är att få fram gemensamma metoder för att garantera en hållbar utveckling, stabilitet och säkerhet.

Det finländska samhällets beredskap förverkligas genom principen om övergripande säkerhet som innebär att samhällets livsviktiga funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna,

näringslivet, organisationerna och medborgarna⁵. Samverkan mellan olika aktörer och samordnandet av olika uppgifter förutsätter observation och analys av förändringarna samt resurser, beredskap och övningsverksamhet. Väsentligt för den övergripande säkerheten är även att myndighetsnätverket är täckande och att myndighetshjälp inom skälig tid möjliggörs i de nordligaste delarna av Finland även i fortsättningen. Den finländska modellen för övergripande säkerhet omfattar element som kan tillämpas och utvecklas mera allmänt för samarbetet i den arktiska regionen.

De arktiska kuststaterna har förnyat sin havsövervaknings- och försvarsmateriel och allt fler övningar hålls i närheten av regionen. Försvarets och andra säkerhetsmyndigheters funktionsförmåga i de nordliga områdena har stor betydelse då det gäller att ge stöd till andra myndigheter till exempel i efterspanings- och räddningsverksamhet samt att hantera konsekvenser av eventuella naturkatastrofer och miljöskador. En eventuell militär konflikt i området betraktas som osannolik och den arktiska regionens stater har meddelat att eventuella meningsskiljaktigheter ska lösas på ett fredligt sätt och enligt den internationella rättens bestämmelser.

I Finland bör man följa upp hur säkerheten i den arktiska regionen utvecklas. Regionens särdrag ska beaktas i bedömningen av de omfattande hoten mot säkerheten, som också är mer mångfasetterade än tidigare. Beredskapen förutsätter ett övergripande tillvägagångssätt och ett fungerande samarbete på såväl nationell som internationell nivå. En viktig åtgärd för främjande av säkerheten i den arktiska regionen är att utveckla lägesmedvetenheten hos staterna och myndigheterna i regionen. Lägesmedvetenheten är av synnerligen stor betydelse för beredskapen och myndighetsarbetet.

Finlands försvar kan anses ha arktisk kapacitet eftersom samtliga försvarsgrenar har en betydande kompetens för verksamhet i kallt klimat och förfogar över materiel som lämpar sig för arktiska förhållanden. Finland har även vidsträckta områden som lämpar sig för arktisk utbildnings- och övningsverksamhet till exempel i Rovajärvi, Sodankylä och Kajana, havsområdena i Bottenhavet, Bottenviken och Finska viken samt erfarenheter av flygvapnets verksamhet i den arktiska miljön. Finland har erbjudit sina internationella samarbetsparter arktisk övnings- och utbildningsverksamhet, vilket även förbättrar det finländska försvarets interoperabilitet. Det är också viktigt att försvarsförvaltningen deltar i övningar som utvecklar samarbetet mellan flera myndigheter, som till exempel räddningsövningen Barents Rescue.

Thorvald Stoltenbergs rapport (2009) om de nordiska ländernas utrikes- och säkerhetspolitiska samarbete täcker även samarbetsmodeller som lämpar sig för den arktiska regionen. Ett av syftena med försvarssamarbetet mellan de nordiska länderna, Nordefco, som inrättades 2009 är ett intensivare samarbete för att förbättra ländernas kapacitet. Detta täcker även arktisk samverkan och expertis, vilket exemplifieras av den gränsöverskridande övningsverksamheten mellan de nordiska ländernas flygvapen samt Finlands och Sveriges medverkan tillsammans med Norge i den övningsverksamhet som hänför sig till övervakningen av Islands luftrum.

Bästa praxis av samarbetet för den marina lägesbilden kan utnyttjas även i det marina samarbetet i Arktis. Det marina myndighetssamarbetet kring Östersjön är även enligt internationell måttstock synnerligen långt utvecklat. Dessutom medverkar Finland aktivt i beredningen av EU:s gemensamma integrerade havspolitik och en gemensam plattform för utbyte av marin information för EU. Man har koncentrerat sig på främjande av lägesmedvetenheten i havsområdena också inom Arctic Security Forces Roundtable-verksamheten som bedrivs av företrädare för försvarsmakterna och de marina säkerhetsmyndigheterna i den arktiska regionens länder (inklusive Storbritannien, Nederländerna och Tyskland).

⁵ *Säkerhetsstrategi för samhället (Statsrådets beslut 16.12.2010); den övergripande säkerheten definieras och ansvarsfördelningen mellan förvaltningsområdena preciseras i Statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten (Statsrådets beslut 5.12.2012).*

5.3 Den interna säkerheten

För upprätthållande av den interna säkerheten existerar redan ett flertal samarbetsmodeller som används i andra regioner och som på goda grunder kan överföras till den arktiska regionen. Att utnyttja dem i det arktiska samarbetet är viktigt för att överlappningar ska kunna undvikas. Likaså är det av central betydelse att utveckla myndighetssamarbetet i det arktiska området och det internationella samarbetet överlag för att bedöma och motverka hot mot säkerheten i området. Dialogen mellan myndigheterna bör förbättras för att möjliggöra utbyte av bästa praxis och erfarenheter samt för att identifiera brister, synergier och samsarbetsområden. Det är också viktigt att ta reda på vilken sakkunskap andra arktiska länder redan har och utnyttja den då regionens behov och eventuella framtida hotbilder ska bedömas.

Då det gäller räddningstjänsten har Nordeuropa ett flertal välfungerande samarbetsstrukturer och praktiska operativa handlingsmodeller. Sådana är det samarbete som baserar sig på det nordiska räddningstjänstavtalet Nordred och räddningstjänstavtalet för Barents euroarktiska region, utifrån vilket räddningstjänstövningen Barents Rescue arrangeras vart annat år. Arktiska rådets EPPR⁶-arbetsgrupp har dessutom utarbetat ett räddningstjänstavtal för flyg- och sjöräddning samt ett oljebekämpningsavtal som gäller det arktiska området. Det avtal om flyg- och sjöräddningssamarbete i det arktiska området som trädde i kraft i början av år 2013 förutsätter att Finland satsar på räddningsresurserna i området norr om polcirkeln och på det internationella samarbetet inom räddningsverksamheten.

Finland förfogar också över omfattande specialkompetens för internationell räddningsverksamhet i nordliga områden och ledning av räddningsverksamhet som kan exporteras till andra områden i den arktiska regionen. Ett exempel på denna specialkompetens är den modul för verksamhet i köld som utvecklats med EU-finansiering och kan sändas ut på räddningsuppdrag i kalla förhållanden.

Det samarbete som utförs inom ramen för Östersjöstaternas råd⁷ omfattar inte operativ räddningsverksamhet, men är viktigt för förverkligandet av gemensamma mål och projekt samt för bedömning av gemensamma risker. Dessa samarbetsmodeller kan även utvecklas så att de lämpar sig för den arktiska regionen. Som ett exempel på Östersjöns bästa praxis som kan exporteras till det arktiska området som sådant kan nämnas Coastnet, nätet för informationsutbyte mellan myndigheter, som närmast är avsett att användas av gränsmyndigheterna, men som även lämpar sig för icke-brådskande sjöräddningsinsatser samt för bekämpning av miljöskador. Denna samsarbetsmodell för gräns- och kustbevakningsmyndigheterna har tjänat som förebild för många av myndigheternas Coast Guard-forum till exempel på Svarta havet och norra Stilla havet. Därför borde man undersöka möjligheten att inrätta ett Coast Guard-samarbetsforum i den arktiska regionen, i vilket Finland aktivt kunde medverka. Det är uttryckligen via ett kustbevakningssamarbete som ett flertal säkerhets- och lagövervakande instanser kan förenas och på ett täckande sätt både säkra och främja verksamheter som pågår i den arktiska regionen.

Vad gäller polisväsendet är det arktiska området för närvarande inte ett centralt område när det gäller brottsbekämpning, men det är viktigt att utvecklingen i området följs och att även eventuella framtida hot mot säkerheten beaktas. På det nationella planet kan Finland tillhandahålla en betydande erfarenhet av samverkan mellan de nordiska länderna. I kalottområdet har de brottsbekämpande myndigheterna i Finland, Sverige och Norge ett intensivt samarbete. Exempelvis använder det nordiska brottsbekämpningssamarbetet PTN⁸ redan nu mekanismer för uppgörande av hotbedömningar och bedrivande av samarbete för brottsbekämpning. Aktionsgruppen BSTF⁹ som koncentrerar sig på bekämpning av organiserad brottslighet har utarbetat en branschövergripande handlingsmodell för brottsbekämpning som även kunde tillämpas i den arktiska regionen.

⁶ *Emergency Prevention, Preparedness and Response, EPPR*

⁷ *Council of the Baltic Sea States, CBSS*

⁸ *Polis och Tull i Norden, PTN*

⁹ *Baltic Sea Region Task Force on Organized Crime, BSTF*

6 Internationellt arktiskt samarbete

6.1 Finlands arktiska status

Finlands centrala mål omfattar förstärkande av landets arktiska status och en utvidgning av det internationella samarbetet. Finland deltar i ett multilateralt samarbete på global och regional nivå i syfte att nå sina egna arktiska mål och bekämpa globala hot.

Utgångspunkterna i den arktiska diskussionen är bland annat samarbete, ömsesidigt beroende, förtroende och öppenhet. Finlands tänkande och verksamhet stöder sig på ett samarbete som baserar sig på internationella fördrag. Det är skäl att utvärdera huruvida den aktuella avtalsgrunden för den arktiska regionen är tillräcklig. Finland tar initiativ i det arbete som kompletterar regelverket. Staternas suveränitet bör respekteras men får inte hindra att ömsesidiga beroendeförhållanden erkänns. Förtroendet bör såvitt möjligt alltid förstärkas. Öppenhet är i detta avseende en av de effektivaste metoderna.

I och med att det internationella intresset tilltar har betydelsen av internationell rätt blivit allt större i de arktiska regionerna. Det är viktigt att öppna frågor och eventuella tvister biläggs i enlighet med internationell rätt, vid behov med hjälp av olika metoder för tvistlösning. I Finlands mål

Källor: Arktiska centret, Laplands universitet, Källor: olika kartor

ingår en konsekvent reglering i den arktiska regionen. Avtalsfältet är för närvarande splittrat, vilket kan orsaka oklarhet om ersättningsansvar.

FN:s sjörättskonvention (UNCLOS) reglerar på ett övergripande sätt alla former av exploatering av havet och strävar efter att nå en balans mellan motstridiga intressen. Överlag innehåller konventionen inte alltför detaljerade materiella normer, men ger med utgångspunkt i de generella principerna och behörighetslagstiftningen ett ramverk för kompletterande reglering på global, regional eller nationell nivå. Verkställandet av konventionen kan vid behov kompletteras med en sektorspecifik reglering som beaktar den arktiska regionens särdrag och till exempel kan avse användning av levande naturresurser, miljövård eller sjöfartens säkerhet. UNCLOS ska enligt de beslut som fattades vid FN:s Rio+20-konferens förstärkas i fråga om skyddandet av havens biodiversitet. Regleringens nivå ska övervägas från fall till fall.

För den arktiska regionen synnerligen relevanta organ som inrättats med stöd av sjörättskonventionen är den kommitté som behandlar kontinentalsockelns gränser (Commission on the Limits of the Continental Shelf, CLCS) och den internationella havsbottenmyndigheten (International Seabed Authority, ISA).

Vid sidan av det regionala perspektivet bör man vid behandlingen av arktiska frågor hålla i åtanke deras globala dimensioner. Referensramen för hållbar utveckling är universell och det arktiska samarbetet kan fungera som en förebild för skapandet av förutsättningar för hållbar utveckling i FN och andra globala sammanhang.

6.2 Internationellt arktiskt samarbete

Det viktigaste forumet för behandling av arktiska frågor är Arktiska rådet, som består av åtta arktiska länder och i vars arbete de arktiska ursprungsfolken deltar på jämlika villkor. Arktiska frågor, såsom miljöförändringar och öppnandet av trafikleder, har också en global dimension. Av denna anledning måste rådet erkänna sin globala status och sitt ansvar. Det är viktigt för rådet att ha växelverkan och förbindelser med aktörer utanför den arktiska regionen. Finland stöder i princip att nya observatörer antas till rådet, förutsatt att de förbinder sig att agera i enlighet med rådets målsättningar. Nya observatörer skulle tillföra rådet de tilläggsresurser som behövs samt ny god praxis för multilateralt samarbete.

Finland har aktivt bidragit till att stärka Arktiska rådet. I institutionellt avseende har rådet förstärkts bland annat genom att ett permanent sekretariat har inrättats, genom att bindande internationella avtal mellan medlemsländerna har utarbetats vid sidan av betydande forskningsrapporter, och genom att rådets agenda har utvidgats från miljöfrågor även till sektorerna för politik, ekonomi och internationell rätt. Finland stöder en starkare ställning för rådet som internationell organisation baserad på ett statsfördrag.

Arktiska rådets rekommendationer utgör en god grund för politiskt beslutsfattande. Finland ställer sig positivt till en utvidgning av rådets verksamhet till sådana nya sektorer som medför ett genuint mervärde för verksamheten. Rådets betydelse kan stärkas genom regelbundna arktiska toppkonferenser vid vilka den arktiska politikens riktlinjer kunde diskuteras i ett vidare perspektiv. Till toppmötena kunde även observatörer inbjudas vid behov.

En av Arktiska rådets viktigaste uppgifter är att följa upp och bedöma den arktiska miljöns tillstånd och meddela om eventuella förändringar i det. I Arktiska rådets arbetsgrupper görs ett synnerligen viktigt arbete, men det händer ofta att rapporter och annat producerat material inte uppmärksammas av den stora allmänheten. Därför bör rådets arbete göras mer synligt och dess rekommendationer och regionala prognoser om klimatförändringen allt effektivare utnyttjas i beslutsfattande och förberedelserna inför de utmaningar som klimatförändringen medför.

Barents euroarktiska råd och Barents regionalråd introducerar ett regionalt perspektiv i den arktiska politiken. Rådets centrala mervärde består i att de sammanför regeringarnas och de nord-

liga regionernas aktörer och engagerar dem i verksamhet för gemensamma mål. Det grundläggande syftet med Barentssamarbetet är att intensifiera samverkan mellan de nordiska länderna och Ryssland för att stärka stabiliteten och välfärden i Europas nordligaste områden. Det praktiska Barentssamarbetet utförs i sektorarbetsgrupperna, som består av experter från ministerierna och den regionala förvaltningen. Barents regionalråd kallas ofta motorn i Barents euroarktiska råd. Denna motor hålls i gång med hjälp av regional kompetens och regionala traditioner.

Den nordliga dimensionen och dess partnerskap erbjuder ett redskap för behandling av samarbetsfrågor och konkret samverkan som berör Europas nordliga områden. Den nordliga dimensionen baserar sig på ett jämlikt partnerskap mellan EU, Ryssland, Norge och Island och är dessutom det enda av de nordliga regionala samarbetsforumen som bereder sina EU-ställningstaganden på ett samordnat sätt. Samarbetet koncentrerar sig på Östersjö- och Barentsregionerna.

Inom ramen för den nordliga dimensionens partnerskap görs ett mångsidigt samarbete. Kärnsäkerhetsprojekten inom miljöpartnerskapet är ett konkret exempel på samarbetet i Barentsregionen. Inom miljöpartnerskapet genomförs också vatten- och avloppsvattenprojekt i Arkhangelsk, Murmansk och Petrozavodsk. Syftet med trafik- och logistikpartnerskapet är att påskynda projekten för de nordliga transportlederna och fungera som diskussionsforum för trafikfrågorna i Östersjöregionen och Nordeuropa. Partnerskapet kan utformas till ett betydande instrument för regionalt trafiksamarbete bland annat för Barentsregionens gruvindustri samt för trafikfrågor som hänför sig till Nordostpassagen. För partnerskapet inrättades år 2012 en stödfond, från vilken stöd beviljas för beredning av projekt inom partnerskapet. Även partnerskapet för hälsa och socialt välbefinnande samt kulturpartnerskapet är vedertagna och nyttiga samarbetsformer i området. Partnerskapet för hälsa och socialt välbefinnande har förbättrat samarbetet i regionen i synnerhet i syfte att bekämpa smittosamma sjukdomar (hiv, tuberkulos) och främja sunda levnadsvanor. Finland betonar betydelsen av synergier och samstämmighet mellan olika aktörer.

Finland medverkar aktivt i det nordiska samarbetet för främjande av den övergripande säkerheten i regionen. Nordiska ministerrådet definierar sina egna prioriteringar i det arktiska samarbetet

och målsättningen i sitt arktiska samarbetsprogram, via vilket stöd har getts till sammanlagt 25 arktiska projekt under åren 2012–2014. Programmet lägger grunden till ett samarbete med andra centrala aktörer i multilaterala organisationer, bland vilka Arktiska rådet och Barents euroarktiska råd är de mest betydande. Ministerrådets arktiska samarbete bör framför allt betraktas som en verksamhet som stöder de ovannämnda aktörerna. Ministerrådet är även observatör i Arktiska rådet.

Andra internationella aktörer i den arktiska regionen är bland annat

- Förenta nationerna (FN) med sina under- och specialorganisationer (sjö rätt, mänskliga rättigheter, hållbar utveckling, forskning, utbildning, klimatförändringen och ursprungsfolkens ställning).
- FN:s konvention om biologisk diversitet (CBD)
- FN:s miljöprogram (UNEP)
- Internationella sjöfartsorganisationen (IMO)
- Meteorologiska världsorganisationen (WMO)
- Internationella naturskyddsförbundet (IUCN)

6.3 Bilateral arktiska partnerskap

Det internationella arktiska samarbetet kan kompletteras med bilaterala arktiska partnerskap. Med Ryssland har Finland ett arktiskt partnerskap som initierades av ländernas presidenter år 2010 och med hjälp av vilket samarbetet mellan ländernas arktiska aktörer främjas. Den verksamhet som sker inom ramen för partnerskapet följs bland annat upp i bilaterala seminarier. Genom att utöka samarbetet mellan finländska och ryska innovationsinvestorer kan samprojekt mellan företagen sättas igång betydligt snabbare i syfte att ta vara på nya möjligheter till affärsverksamhet även i den arktiska regionen.

Det arktiska partnerskapets kommersiella dimension är viktig och den förverkligas inom nätverket *Team Finland*¹. Verksamheten ska vara av praktisk art och utgå från företagets behov. En svårighet består i att samordna de talrika finländska aktörerna.

Genom nya bilaterala arktiska partnerskap kan det arktiska samarbetet kompletteras och den finländska arktiska kompetensen göras mer känd.

6.4 EU:s arktiska roll

Europeiska unionen försätter att utveckla sin egen arktiska politik. EU är en allt mer aktiv arktisk aktör, och tre av dess medlemsstater (Finland, Sverige och Danmark) är också arktiska stater. I framtiden väntas detta antal stiga till fyra i och med ett eventuellt EU-medlemskap för Islands del. Både Island och Norge hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Riktlinjer för unionens arktiska politik utarbetades för första gången utförligt i det arktiska meddelande som publicerades 2008. Sedan dess har EU:s arktiska politik genomgått en betydande utveckling. Utvecklingen föregicks såväl av det egentliga meddelandet som av rådets slutsatser 2008 och 2009. I dessa hade kommissionen fått en begäran om att ge en uppföljningsrapport om sin arktiska politik senast i juni 2011. Rapporten förverkligades faktiskt i form av ett mer utförligt dokument i juni 2012, då kommissionen och unionens höga representant för utrikesfrågor och sä-

¹ *Team Finland -nätverket verkar för Finlands intressen på global nivå: Finlands ekonomiska externa relationer, finländska företags globalisering, Finlandsbilden samt utländska investeringar i Finland. Syftet med nätverket är att sammanföra centrala myndigheter och organisationer i dessa branscher, effektivisera deras inbördes samarbete samt erbjuda kunderna ett lättare sätt att komma åt en omfattande uppsättning tjänster. <http://team.finland.fi/public/default.aspx?culture=sv-FI&contentlan=3>*

kerhetspolitik gav ett gemensamt meddelande om den arktiska politiken. Även Europaparlamentet publicerade 2011 sin rapport om utvecklingen av EU:s arktiska politik.

I meddelandet betonas den arktiska regionens globala betydelse. Detta gäller i synnerhet klimatförändringen och miljöfrågorna. Snabba förändringar påverkar avsevärt regionens ekosystem och befolkningens levnadsförhållanden. Det krympande istäcket och teknikens landvinningar öppnar samtidigt nya möjligheter för ekonomisk verksamhet i området. EU betonar att höga miljöstandarder måste följas i all ny verksamhet så att det känsliga området inte tar skada.

I meddelandet sammanfattas utgångspunkterna för EU:s arktiska politik i nyckelorden "kunskap, ansvar, engagemang". I syfte att utveckla EU:s arktiska politik framförs följande:

- Stöd till forskningen och kanalisering av kunskapen i syfte att svara på den arktiska regionens miljö- och klimatproblem.
- Ansvarsfull verksamhet som säkerställer att det arktiska områdets ekonomiska utveckling byggs på en hållbar användning av råvaror och sakkunskap i miljöfrågor.
- Ett konstruktivt engagemang och en effektivare dialog med arktiska stater, ursprungsfolk och andra parter.

I en separat bilaga till meddelandet sammanställs för första gången alla EU-funktioner som hänförs till den arktiska regionen. En förhoppning är att detta främjar koherensen i EU:s politik och interna samordning.

EU:s mål är att samarbetet i den arktiska regionen förbättras. Därför vill unionen utvidga dialogen med alla arktiska aktörer. Utifrån meddelandet hoppas EU kunna intensifiera sin diskussion om arktiska frågor med Arktiska rådets medlemmar (stater och ursprungsfolk) och på detta sätt visa sitt engagemang för samarbetet i den arktiska regionen. Europeiska kommissionen är medlem i Barents euroarktiska råd och medverkar även via den nordliga dimensionen i det regionala samarbetet.

Finland anser det viktigt att främja utformningen av EU:s arktiska politik och ge unionen en större roll i arktiska sammanhang. Ett av prioriteringsprojekten är att påverka rådets kommande slutledningar på basis av det arktiska meddelandet. I EU-politiken är det viktigt att påverka betoningen av Arktis i EU:s FoU-program. För Finlands del är det betydelsefullt att påverka även valet av kommande program för Europeiska rymdorganisationen (ESA) och vädersatellitorganisationen (EUMETSAT) så att arktiska tjänster och uppföljning av läget i Arktis prioriteras.

Statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram (2011) har som mål att få EU:s kommande arktiska informationscentrum förlagt i anslutning till Arktiska centret vid Lapplands universitet. Kommissionens förberedande projekt för informationscentret inleddes i början av 2013. Målet är att förberedelserna ska leda till beslutet att inrätta ett permanent arktiskt informationscentrum för EU i Rovaniemi. Arktiska centret är EU:s enda tvärvetenskapliga institution som är belägen i den arktiska regionen och bedriver arktisk forskning och kunskapsproduktion. Det har föreslagits att EU:s arktiska centrum ska förverkligas i nätverksform och omfatta 19 europeiska institutioner som bedriver arktisk forskning och kommunikation. Informationscentret skulle bidra till större internationell synlighet för Finland som sakkunnig i arktiska frågor.

III MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT NÅ DEM

Målen och åtgärderna förverkligas inom ramen för statsfinanserna och statsbudgeten till den del de genomförs med statliga medel. Målsättningen och åtgärderna går inte till alla delar att förverkliga under valperioden 2011–2015. Det handlar om en åtgärdsplan för en längre period där genomförandet av åtgärderna följer en viss prioritering i kommande rambeslut och statsbudgetar och som vid behov justeras i linje med utvecklingen i övrigt.

Även om det oftast är ministerierna som uppges som ansvariga myndigheter, deltar från fall till fall också andra instanser, som till exempel kommuner, näringslivet samt intresse- och frivilligorganisationer.

Ministeriernas nätverk av ansvariga tjänstemän svarar för uppföljningen av målen och genomförandet av dem. Delegationen för arktiska frågor övervakar uppföljningen och genomförandet av strategin.

Mål och åtgärder

De ansvariga instanserna anges med kursiv stil, den förstnämnda är huvudansvarig.

1. Det arktiska Finlands vision

2. Finlands arktiska befolkning

2.1 Mål för social hållbarhet och arbetsförhållanden

- Att säkerställa tillräckliga förutsättningar för befolkningens hälsa och välfärd.
- Att förbättra samtliga arbetstagares arbetsförhållanden och arbetshälsa i utmanande arktiska förhållanden.
- Att säkerställa tillgången till arbetskraft i synnerhet genom att underlätta arbetstagarnas rörlighet.

Åtgärder:

- I konsekvensbedömningen beaktas även social hållbarhet. Social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet
- I de nordliga delarna av Finland säkerställs tillräckliga förutsättningar för befolkningens hälsa och välfärd genom att befintliga resurser anvisas för ändamålet. Social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Deltagande i forskning och konsekvensbedömning av förändringarna i de arktiska levnadsförhållandena, inklusive urbaniseringen. Social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet
- Det nordiska samarbetet intensifieras i syfte att förbättra arbetshälsan och säkerställa att verksamheten fortgår inom den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande samt Baltic Sea Network on OSH (Occupational Safety and Health). Social- och hälsovårdsministeriet
- Den arktiska regionens myndighets- och informationssamarbete effektiviseras för att underlätta arbetstagarnas rörlighet. Arbets- och näringsministeriet
- Tillgången till kompetent arbetskraft säkerställs genom gemensam marknadsföring av arbetsplatser i den arktiska regionen inom ramen för Team Finland -konceptet. Arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli

2.2 Mål som hänför sig till de arktiska ursprungsfolken och samerna i Finland:

- Att säkerställa att ursprungsfolken deltar i behandlingen av ärenden som påverkar deras ställning som ursprungsfolk.
- Att stärka stödet till de samiska språken och kulturen samt förbättra tillgången till tjänster på de samiska språken.
- Att ratificera ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk.

Åtgärder:

- Genomförandet av programmet för revitalisering av det samiska språket främjas i syfte att utbilda kompetent samiskspråkig personal till stöd för det samiska språket och kulturen. Undervisnings- och kulturministeriet
- Ursprungsfolkens deltagande i behandlingen av ärenden som påverkar deras ställning som ursprungsfolk beaktas. Justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet

3 Utbildning och forskning

Mål för Finlands arktiska kompetens:

- Att stödja en omfattande, tvärvetenskaplig arktisk forskning som drar nytta av internationella nätverk.
- Att upprätthålla och utveckla arktisk expertis.
- Att med hjälp av satsningar på utbildning och forskning stärka Finlands ställning och attraktion som internationell arktisk expert.
- Att aktivt delta i den övergripande utvärderingen av förändringen av Arktis.

Åtgärder:

- Högskolor och forskningsinstitut synliggör sin arktiska forskningskompetens och satsar i sin verksamhet i enlighet med sina egna strategier på att utveckla sin arktiska kompetens och sin forskning samt utnyttja den. För finansieringen utnyttjas olika nationella och internationella finansieringsmöjligheter (bl.a. Finlands Akademi, Tekes, strukturfonderna, Nordiska ministerrådet och EU). Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet
- Finlands Akademi inleder ett arktiskt forskningsprojekt. Undervisnings- och kulturministeriet, Finlands Akademi
- Att stärka den arktiska kompetensen ingår även i det nationella programmet under EU:s nästa strukturfondsperiod och i en del av de gränsöverskridande samarbetsprogrammen. Även forskningsinstrument och forskningsteman i de olika pelarna i det 8:e ramprogrammet för EU:s forskning, Horisont 2020 (vetenskap, industri, sociala utmaningar) kan utnyttjas i syfte att förbättra den arktiska kompetensen (till exempel intelligent trafik, klimatförändringen, framtidens teknologier). Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Den tväradministrativa arktiska forskningen förbättras genom att gemensamma forskningsprioriteringar definieras och gemensamma forskningsprojekt genomförs. Alla ministerier samt deras forskningsinstitut och högskolor
- Tekes forskningsinitiativ "Arktisk verksamhetsmiljö och dess möjligheter" utvidgas till ett forskningsprogram. Arbets- och näringsministeriet
- Som en del av det nationella föregripande arbetet beaktas omvandlingen av regionens näringsstruktur, behovet av arbetskraft och den demografiska utvecklingen då målen för utbildningsutbudet utarbetas till exempel i gruvindustri- och turismbranschen. Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet

- Kunnandet om den arktiska regionen höjs och bildandet av internationella nätverk mellan högskolor effektiviseras med avseende på teman som är betydelsefulla för Finland genom att bl.a. utnyttja Arktiska universitetets (UArctic) verksamhetsformer. Undervisnings- och kulturministeriet, högskolorna
- Arktiska centrets vetenskapskommunikations- och utställningsverksamhet utnyttjas på riks nivå i syfte att göra Finlands arktiska kompetens synligare och förbättra tillgången till arktisk kunskap samt upprätthålla Arktiska centrets roll som producent av tvärvetenskaplig forskningsinformation. Undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Lapplands universitet
- Aktiv och initiativrik medverkan i såväl Arktiska rådets som andra sakkunniga instansers forskning och utvärdering av den arktiska regionens förändring. Högskolorna, forskningsinstituterna, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, försvarsministeriet, utrikesministeriet, Finlands Akademi

4 Finlands arktiska affärsverksamhet

4.1 Arktiska affärsmöjligheter

Målsättning för utnyttjandet av arktiska affärsmöjligheter:

- Att skapa nya möjligheter och delta i den exploatering av den arktiska regionens naturresurser som öppnar sig för affärsverksamhet samt medverka i utvecklande och uppbyggnad av stödtjänster och infrastruktur för verksamheten med beaktande av principerna för en hållbar utveckling.
- Att ta en aktiv roll i utarbetandet av internationella lagar och regelverk för exploatering och utvecklande av den arktiska regionen, inklusive inom ramen för EU, bilaterala avtal och internationella avtal (t.ex. IMO).
- Att styra ekonomisk verksamhet i den arktiska regionen med hjälp av en enhetlig, förutsebar och stabil reglering.
- Att som nya utgångspunkter för den finska affärsverksamhetens konkurrensförmåga och styrka anamma lösningar som stöder handlingssätt i linje med miljömålen och de speciella krav som miljön ställer samt en hållbar utveckling.
- Att beakta och hantera affärsverksamhetens miljörisiker.

Åtgärder:

- Genomförande av särskilt fastställda internationella utvecklingsprojekt som ökar kunskaperna om möjligheterna till affärsverksamhet i de arktiska områdena, förbättrar företagets konkurrenskraft och underlättar deras tillträde till marknaden. Arbets- och näringsministeriet
- Det görs en bedömning av potentialen för affärsverksamhet i den arktiska regionen fram till år 2030. I bedömningen medtas investeringsplaner och centrala projekt och projekthelheter som pågår i Finlands närområden. Arbets- och näringsministeriet
- Sakkunskap och anvisningar samt myndighetsresurser inriktas på att upphäva hinder för internationell handel, bedöma miljökonsekvenser och upprätthålla riskhanteringsförmågan samt se till att förbindelserna mellan olika instanser fungerar friktionsfritt. Arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, utrikesministeriet
- Företagen uppmuntras till verksamhet där man tar ansvar för miljön. Arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli

Mål för ekonomisk exploatering:

- Att identifiera nya möjligheter till affärsverksamhet och att kunna utnyttja arktisk kompetens i ekonomiskt hänseende.

Åtgärder:

- Den arktiska kompetensen görs till ett prioriterat område i Team Finland -nätverkets verksamhet i syfte att effektivisera företagens internationalisering och investeringar i Finland samt utnyttja den arktiska kompetensen som ett element relaterat till Finlands image. Den arktiska kompetensen hos finska företag och utvecklingsmiljöer marknadsförs på ett mångsidigt sätt genom exportfrämjande resor och road show -evenemang som riktar sig direkt till internationella företag. Utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli
- Att inkludera presentationer av arktisk kompetens och systematiska studiebesök i arktiska förhållanden i programmen för besök i Finland. Utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Med hjälp av Team Finlands prognostiseringstjänst som förverkligas under ledning av Tekes, genomförs, förädlas och förmedlas föregripande information om marknadstrender, förändringar i verksamhetsmiljön och nya möjligheter till affärsverksamhet i de arktiska regionerna för att utnyttjas av företag och Team Finland-organisationer. Arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli
- Ett utvecklingsprogram riktat till företag som syftar till att förverkliga tjänster och produkter som utvecklas utifrån partnerskap mellan spetsföretag och små och medelstora företag samt mellan olika små och medelstora företag ska genomföras. Med hjälp av dessa partnerskap är det lättare att delta i omfattande internationella projekt. Arbets- och näringsministeriet
- Information sammanställs om arktiska projekt under planering och de möjligheter de kan erbjuda finska företag. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet
- Tillgången till investeringsfinansiering förbättras och den offentliga upphandlingen (innovation-sinriktad offentlig upphandling och förkommersiella upphandlingar) utvecklas i syfte att starta referensprojekt i de arktiska områdena. Som exempel kan nämnas påverkan av villkoren för erhållande av finansiering för samarbete vid EU:s yttre gränser (ENI CBC) i Ryssland, förbättrande av finansierings- och försäkringssektorns produkter och tjänster så att de bättre stöder arktisk affärsverksamhet samt försäkringar för sjöfartens behov och en precisering av Finnveras roll. Arbets- och näringsministeriet
- Möjligheterna att inleda ett program för ett arktiskt strategiskt center för vetenskap, teknologi och innovation utreds. Programmet ska stödja överföring av information mellan forskning och företagsverksamhet. Programmet ska vara tvärvetenskapligt och förena olika branscher. Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Tekes
- Metoder för formgivning och formgivningstänkande samt handlingssätt i syfte att omvandla finländsk kompetens till nya lösningar ska utnyttjas. Arbets- och näringsministeriet
- Bättre förutsättningar skapas för att bilda ett center för arktisk formgivningskompetens i samband med Rovaniemi stad och Lapplands universitet. Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet

4.2 Energibranschen

Energibranschens målsättning:

- Att utnyttja de affärsmöjligheter som följer av energibranschens investeringar i de arktiska områdena.
- Att främja export av finländsk energiexpertis och energiteknik som särskilt lämpar sig för arktiska förhållanden.
- Att i det internationella samarbetet satsa på att minska riskerna för oljeskador och att bekämpa skadorna.

- Utarbeta kompletterande regelverk bl.a. i enlighet med rekommendationerna i Arctic Ocean Review.

Åtgärder:

- I det utvecklingsprogram som är avsett för företag definieras den decentraliserade energiproduktionens lösningar (inkl. geoenergi) till ett tema för strategiskt utvecklings- och demonstrationsarbete för export av finländsk teknik och kompetens. Arbets- och näringsministeriet
- Global marknadsföring av finländsk energiteknik, i synnerhet till Ryssland. Arbets- och näringsministeriet
- Inledning av ett arbete som är avsett att utveckla det finländska kunnandet vad gäller samhällets och städernas energiförsörjning till intressanta koncept med tanke på de arktiska regionernas behov. Arbets- och näringsministeriet
- Att verka för att bindande minimikrav ställs på oljeborring i arktiska regioner. Miljöministeriet

4.3 Arktisk marinindustri och rederiverksamhet

Mål för den arktiska marinindustrin:

Mål:

- Finlands ställning även i framtiden som ledande nation med sakkunskap i arktisk marinindustri och rederiverksamhet i syfte att hålla de finländska företagen starkt representerade i projekten för utveckling av de arktiska havsområdena.

Åtgärder:

- Att inleda ett nationellt program som stärker kunskaperna och verksamheten inom arktisk skeppsbyggnad, rederiverksamhet för offshore- och vintersjöfart, att identifiera och utveckla möjligheter till affärsverksamhet i nordliga områden och att bygga upp nationella och internationella nätverk av värderingar i samverkan med ledande länder i branschen som Norge och Kanada samt Sverige och Danmark. Arbets- och näringsministeriet
- Att stärka den roll i behandlingen och främjandet av arktiska frågor som innehas av skeppsbyggnadsarbetsgruppen och olje- och gasarbetsgruppen som är underställda den finsk-ryska ekonomiska kommissionen. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet
- Att främja utvecklingen av finländsk sjöfart och de tjänster som stöder sjöfarten och dess kompetens i den arktiska regionen. Kommunikationsministeriet, Arbets- och näringsministeriet, Undervisnings- och kulturministeriet
- Att säkerställa en hög nivå för Finlands kompetens i köld-, vinter-, is- samt väderleksforskning genom att definiera den i ett utvecklingsprogram avsett för företag som ett tema för strategiskt utvecklingsarbete samt demonstration. Arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Att internationellt profilera Finland som utbildare i isnavigering. Kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet

4.4 Förnybara naturresurser

Målsättning för användning av förnybara naturresurser:

- Att använda den arktiska regionens förnybara naturresurser på ett hållbart sätt och att bättre kunna utnyttja de ekosystemtjänster och immateriella värden som de erbjuder.

Åtgärder:

- Att tillsammans med de övriga nordiska länderna samt Ryssland aktivt medverka i samarbetet i fråga om värden av förnybara naturresurser, tillgodogöra sig de möjligheter till näringsverksamhet som en hållbar exploatering av dem erbjuder liksom även de möjligheter till skötsel av naturresurser och utvecklande av exploateringen av dem som erbjuds av EU:s fondprogram. Jord- och skogsbruksministeriet
- Att med hjälp av hållbar skötsel och användning förbättra skogarnas hälsa och produktion samt anpassningen till klimatförändringen. Jord- och skogsbruksministeriet
- Att stödja en ökad användning av trä som förnybar lokal energikälla. Jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Att främja en diversifiering av affärsverksamhet och företagande som bygger på de nordliga skogarna och att öka affärsverksamhetens volym med beaktande av tråråvaran jämte andra ekosystemtjänster som erbjuds av skogarna. Jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Att förstärka engagerande regionalt beslutsfattande som beaktar olika former av användning av naturresurser. Jord- och skogsbruksministeriet
- Att identifiera möjligheterna till affärsverksamhet inom biokemin. För att trygga verksamhetsförutsättningarna för bioekonomin ska de förnybara naturresursernas tillgänglighet, hållbarhet och godtagbarhet säkerställas. Jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Hållbar vård och jakt utvecklas i fråga om bestånd av migrerande vildfåglar som häckar i den arktiska regionen genom att vårdplaner som följer principerna för adaptiv jakt bereds på nationell nivå eller utifrån migrationsrutten (flyway). Jord- och skogsbruksministeriet

4.5 Gruvindustrin

Mål för gruvindustrin:

- Att utifrån finska företags potential utveckla och tillhandahålla nya tekniska lösningar för gruvindustrins behov i krävande arktiska förhållanden.
- Att med stöd av finska företag utveckla infrastruktur och service som stöder gruvverksamheten i enlighet med hållbar utveckling.
- Att göra Finland till en global föregångare inom ekologiskt effektiv mineralindustri före år 2020.

Åtgärder:

- Att främja export av finländsk gruv- och mineralteknologi till den arktiska regionen. Arbets- och näringsministeriet
- Att locka utländska forsknings- och utvecklingsinvesteringar till den växande gruvbranschen genom att erbjuda möjligheter till finansiering och pilotering av referensprojekt samt informera om möjligheter att få FoU-finansiering. Arbets- och näringsministeriet
- Att främja tillkomsten av nya tekniska lösningar genom förkommersiell upphandling tillsammans med gruvföretagen. Arbets- och näringsministeriet
- Att främja en hållbar gruvindustri i enlighet med verksamhetsprogrammet för hållbar gruvindustri. Arbets- och näringsministeriet

- Att på internationell nivå informera om Finland som verksamhetsmiljö och på engelska presentera central information om gruvbranschens verksamhetsförutsättningar och regelverk i Finland i syfte att öka de utländska investeringarna i Finland. Arbets- och näringsministeriet

4.6 Ren teknologi (Cleantech)

Målsättningen för ren teknologi:

- Att göra den finska Cleantech-kompetensen känd och att utveckla arktiska tillämpningar av den.
- Att främja exporten av finsk Cleantech.

Åtgärder:

- Att stödja inledande och finansiering av cleantech-referensprojekt. Arbets- och näringsministeriet
- Att främja utvecklingsarbetet för arktisk cleantech genom att sätta upp ett arktiskt cleantech-koncept som princip för utvecklingsprogram avsedda för företag. Arbets- och näringsministeriet
- Att stödja cleantech-organisationernas samarbete, resultat och långsiktighet i Team Finland-anda. Att skapa ett Team Finland-koncept med åtgärdsprogram för att få den arktiska cleantech-affärsverksamheten att växa. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, statsrådets kansli
- Att marknadsföra finländsk kunskap i fråga om mekanisk oljebekämpning och främja export av kunskapen. Arbets- och näringsministeriet
- Att verka för inrättande av ett internationellt kompetenscentrum i Finland för (arktisk) kemikalie- och oljebekämpning. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet
- Främjande av Finlands och Rysslands cleantech-samarbete samt skapande av gränsöverskridande nätverk mellan ländernas forsknings- och utvecklingsprojekt och teknologiföretag. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet

4.7 Turismen

Mål för turismbranschen:

- Att utöka och förnya turismen så att den medför välstånd till regionen i enlighet med hållbarhetsprinciperna.

Åtgärder:

- Att identifiera turismens betydelse som främsta näring i den arktiska regionen och växande exportbransch samt att stödja den med målinriktad planering, planläggning, investeringar och utvecklingsresurser med hjälp av nätverket Team Finland. Arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, statsrådets kansli
- Att förbättra finska Laplands åtkomlighet (flyg-, tåg-, och anslutningstrafik) så att turismens behov tillgodoses. Kommunikationsministeriet
- Att utveckla en modell för ett hållbart turismkluster utifrån vilket det skapas ekonomiskt hållbara, kundorienterade centra av internationell klass som respekterar lokala samhällen och kulturer samt den arktiska naturen. Arbets- och näringsministeriet
- Att utnyttja den nätverksmodell för säkerhetsarbete för turism som har utvecklats i Finland i syfte att förbättra säkerhetsarbetet i hela den arktiska regionen. Inrikesministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet

- Att utveckla planläggningen så att det med hjälp av den går att bedöma, jämföra och samordna näringsgrenarnas intressen och andra värden (bl.a. gruv-, vindkrafts- och skogsindustrin) på ett sådant sätt att en hållbar turism förblir attraktiv och att näringens verksamhetsförutsättningar fortbestår i framtiden. Miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet
- Att stödja och uppmuntra ansvarsfullt turismföretagande genom projekt som beaktar branschens särdrag (naturförhållanden, känslighet, nåbarhet, säsongkaraktär) och utvecklingsarbete som förbättrar förutsättningarna för verksamheten. Arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna
- Att säkerställa till den arktiska regionens särdrag relaterad prognostisering, tillämpad forskning och kompetens inom turismbranschen samt informationsgången med hjälp av olika distributionskanaler. Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Att främja kulturellt hållbar turism inom ramen för kulturpartnerskap och i samverkan med de kreativa branscherna. Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet

4.8 Trafiksystemen

Mål för trafiksystemen:

- Att lägga grunden till en ishavsförbindelse i norr för EU och för beaktande av Finlands långsiktiga intressen.
- Att säkerställa fungerande trafiksystem och gränsövergångar i den arktiska regionen.
- Att trygga en säker och miljövänlig sjöfart i de arktiska havsområdena.

Åtgärder:

- Att utarbeta en långsiktig åtgärds- och investeringsplan för att gradvis förbättra ishavsförbindelserna på det sätt som den tilltagande trafiken kräver. Kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Att aktivt medverka i det pågående gemensamma trafikstrategiska arbete i Barentsregionen som omfattar alla trafikformer samt i den nordliga dimensionens trafik- och logistikpartnerskaps verksamhet. Kommunikationsministeriet, utrikesministeriet
- Att aktivt medverka i att utveckla de gränsöverskridande stamförbindelserna i EU:s nordliga regioner. Kommunikationsministeriet
- Att planera och genomföra åtgärder för att avskaffa flaskhalsarna i nuvarande och nya gruvors existerande trafikförbindelser och trafiknät. Kommunikationsministeriet
- Att göra en markanvändningsreservering i landskapsplanen för en ny banförbindelse från Sodankylä till Rovaniemi. Kommunikationsministeriet
- Att utveckla gränsövergångarna för att garantera en smidig gränstrafik. Inrikesministeriet, kommunikationsministeriet
- Att stärka Finlands ställning som arktisk expert även inom IMO. Att aktivt medverka i det internationella sjöfartssamarbetet bland annat i förberedelserna för och genomförandet av IMO:s polarkod och på så sätt säkerställa förutsättningarna för sjöfarten och kompetensen för sjöfarten i den arktiska regionen. Kommunikationsministeriet, miljöministeriet

4.9 Kommunikation och digitala tjänster

Mål för kommunikationen och de digitala tjänsterna:

- Att förbättra funktionssäkerheten i det finska kommunikationssystemet och Finlands konkurrenskraft som etableringsort för digital informationsintensiv affärsverksamhet samt att bidra till utvecklandet av digitala tjänster.
 - Att skapa förutsättningar för att utveckla och tillämpa nya lösningar i arktiska förhållanden.

Åtgärder:

- Att säkerställa att det byggs en förbindelse med hög kapacitet från Utsjoki till Norge. Kommunikationsministeriet
- Att utreda byggandet av en ny datakommunikationsförbindelse mellan Finland och Tyskland och att utnyttja de möjligheter som en eventuell ny datatrafikförbindelse med hög kapacitet längs Nordostpassagen från Europa till Asien medför. Kommunikationsministeriet
- Att bygga en testnings- och utvecklingsmiljö för så kallade molntjänster. Kommunikationsministeriet
- Att i centret för informationsteknik CSC i Kajana datacenter erbjuda ekologiskt effektiv hög kalkyleringskapacitet som utnyttjar det nordliga klimatet. Undervisnings- och kulturministeriet
- Att utreda den nordliga regionens (Kilpisjärvi, Sodankylä, Kevo osv.) utvecklingsbehov i fråga om kommunikationsförbindelser (Funet och Nordunet) med avseende på internationellt och nationellt forskningssamarbete. Undervisnings- och kulturministeriet
- Att förbättra samarbetet i syfte att dra nytta av det ryska GLONASS-satellitssystemet och säkerställa positionsbestämningen i de nordliga regionerna. Kommunikationsministeriet
- Att utnyttja de möjligheter som erbjuds av finansieringsinstrumenten ENI CBC och Fonden för ett sammanlänkat Europa. Arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet

5 Miljön och stabiliteten

5.1 Den arktiska miljön

Mål som hänför sig till den arktiska miljön:

- Att identifiera de speciella krav som den arktiska miljön ställer, bedömning av de risker som medförs av människans verksamhet och förebyggande av nedsmutsning ska utgöra en central del av Finlands arktiska verksamhet.
- Att utveckla den arktiska regionens nätverk av naturskyddsområden så att miljövården effektiviseras och ramarna för den ekonomiska verksamheten blir tydligare.
- Att inkludera stävandet av klimatförändringen i den arktiska regionen och anpassningen till förändringen i Finlands internationella samarbete.

Åtgärder:

- Att ge de arktiska regionernas klimatförändringsfrågor större synlighet och tyngd i de globala klimatförhandlingarna. Miljöministeriet, utrikesministeriet
- Att stödja de arktiska regionernas internationella samarbetsprojekt som avser att reducera mängden kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar, i synnerhet svart kol, samt utarbetandet av ett åtgärdsprogram som minskar utsläpp från svart kol samt att minska utsläpp orsakade av Finland. Miljöministeriet, utrikesministeriet
- Att bedöma de risker som hänför sig till verksamheten i regionen liksom även eventuella rättsliga och andra konsekvenser och ansvar, även ur företagets samhällsansvarsperspektiv.

Utifrån bedömningen dras det upp riktlinjer för en godtagbar risknivå för medverkan i regionen. Miljöministeriet, utrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet

- Att på nationell nivå genomföra rekommendationerna i Arktiska rådets utvärderingar och rapporter om miljöns tillstånd i syfte att värna om mångfalden i regionens miljö och natur. Miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet
- Att medverka i bedömningen av den befintliga internationella lagstiftningens och anvisningarnas lämplighet och i ett effektivare genomförande av bestämmelserna samt att fortsätta att utveckla de metoder för miljökonsekvensbedömning som är avsedda för de arktiska områdena. Miljöministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet
- Att förbättra informationen om tjänster och bästa praxis för förbättrande av den arktiska sjöfartens miljösäkerhet inklusive utvecklande av utsläpps begränsningar och säkerhetsföreskrifter. Miljöministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Att utveckla nätverket av skyddsområden i den arktiska regionen samt i synnerhet skyddandet av det internationella havsområde som omger Nordpolen och ligger utanför kuststaternas ekonomiska zoner. Att påskynda skyddsåtgärder för redan identifierade värdefulla områden samt genomförandet av Arktiska rådets rekommendationer för utvärderingar av biodiversiteten och sjöfarten (Arctic Biodiversity Assessment, ABA samt Arctic Marine Assessment, AMSA). I Barentsregionen genomförs utvecklingsprojekt inom naturskyddsnätverket och offentliggörs resultat av samarbetet på det internationella planet. Att säkerställa att Arktiska rådet och dess medlemsländer främjar genomförandet av skyddsåtgärderna som en del av kompletteringen av naturskyddsnätverket i den arktiska regionen. Miljöministeriet, utrikesministeriet, kommunikationsministeriet
- Att stärka samarbetet mellan Arktiska rådet, FN:s biodiversitetskonvention, IMO och Internationella naturskyddsförbundets IUCN för identifiering av de känsligaste och till sin biodiversitet mest betydande arktiska områdena samt att förstärka FN:s sjöriktskonvention (UNCLOS) i fråga om skydd av havens biodiversitet. Miljöministeriet, utrikesministeriet, kommunikationsministeriet
- Att aktivt delta i det samarbete som stöder arktisk miljövard och förebyggande av nedsmutsning regionalt och globalt. Att stödja observation och produktion av miljökunskap samt ett aktivt observationsnätverk som ser till att det finns aktuell information till stöd för beslutsfattande. Miljöministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Att se till att Arktiska rådets oljebekämpningsavtal sätts i kraft och verkställs. Att i Arktiska rådet medverka i utarbetandet av en handlingsplan och övriga system för att förhindra oljeutsläpp. Miljöministeriet, kommunikationsministeriet, utrikesministeriet, inrikesministeriet

5.2 Den arktiska regionens stabilitet

Mål som hänför sig till den arktiska regionens stabilitet:

- Att upprätthålla säkerhet och stabilitet.
- Att utforma en uppdaterad lägesbild.
- Att utveckla en arktisk samarbets- och funktionsförmåga.

Åtgärder:

- I enlighet med sin utrikes- och säkerhetspolitiska linje verkar Finland aktivt genom det internationella samarbetet för stabilitet och säkerhet i den arktiska regionen. Utrikesministeriet, försvarsministeriet
- Aktivt och systematiskt bildande av nätverk i olika internationella forum. Utrikesministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet

- Att ur ett övergripande säkerhetsperspektiv analysera arrangemangen för den arktiska verksamhetsmiljön och den övergripande säkerheten och utveckla en gemensam lägesmedvetenhet. Att presentera en handlingsmodell för övergripande säkerhet för våra arktiska partner. Säkerhetskommittén och ministerierna
- Att utveckla samarbetsförmågan på ett kostnadseffektivt sätt genom att erbjuda försvarsmaktens övnings- och utbildningsaktiviteter för internationella samarbetspartner samt att utreda möjligheter till intensifiering av det nordiska försvarssamarbetet i arktiska frågor. Försvarsministeriet
- Att utnyttja bästa praxis av det marina myndighetssamarbetet (inkl. METO, BSRBCC) och samarbetet för utarbetande av en lägesbild till sjöss mellan olika länders försvarsförvaltningar (MARSUR, SUCBAS) i utformningen av den arktiska marina säkerheten. Försvarsministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet
- Att stödja den finländska säkerhets- och försvarsforskningens samt försvars- och säkerhetsindustrins konkurrensförmåga. Utrikesministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, säkerhetskommittén

5.3 Den interna säkerheten

Mål:

- Att utveckla det internationella räddningssamarbetet i den arktiska regionen och effektivisera gränsöverskridande handräckning.
- Att etablera ett fungerande gränsöverskridande samarbete mellan myndigheter och aktörer på lokal, regional och nationell nivå.
- Att bygga upp ett gränsöverskridande samarbete för brottsbekämpning i syfte att bedöma och bekämpa säkerhetshot mot den arktiska sjöfarten och regionen.

Åtgärder:

- Att överföra bästa praxis från Östersjösamarbetet och det nordiska samarbetet till den arktiska regionen och att utnyttja metoderna fullt ut. Inrikesministeriet
- Att såväl nationellt som internationellt effektivisera och förbättra modellerna för myndighetssamarbete och krishantering. Inrikesministeriet
- Att utreda möjligheten att inrätta ett Coast Guard -samarbetsforum i Arktis. Inrikesministeriet, utrikesministeriet
- Att förbättra samverkan mellan brottsbekämpningsmyndigheterna i Nordkalottområdet genom att utnyttja god praxis från det nordiska brottsbekämpningssamarbetet PTN och den aktionsgrupp som koncentrerar sig på bekämpning av organiserad kriminalitet i Östersjöområdet i syfte att utarbeta hotbedömningar och bedriva brottsbekämpningssamarbete. Inrikesministeriet
- Att aktivt delta i genomförandet av Arktiska rådets räddningsavtal. Inrikesministeriet

6 Internationellt arktiskt samarbete

6.1 Finlands arktiska ställning

Mål för stärkande av Finlands arktiska ställning:

- Att stärka Finlands arktiska ställning i externa relationer.
- Att stärka internationellt samarbete och internationella avtal som ligger till grund för all finländsk verksamhet i den arktiska regionen.

Åtgärder:

- Att uppmärksamma Finlands arktiska tillhörighet i den offentliga diplomatin och i främjandet av Finlandsbilden. Utrikesministeriet, nätverket Team Finland
- Att i samband med bedömningen av den arktiska regionens globala betydelse utnyttja Finlands beskickningsnät och beakta Team Finland-arbetet. Statsrådets kansli, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Att aktivt utnyttja internationella och regionala forum för att främja Finlands arktiska mål. Alla ministerier
- Att etablera kontakter med aktörer i projekt som är väsentliga för Finlands del (inkl. förvaltningen i grannländerna) och öka marknadsföringen i syfte att främja Finlands intressen. Kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet
- Att på ett aktivt och initiativrikt sätt inom ramen för Arktiska rådet bereda en avtalsgrund som kompletterar den reglering som gäller den arktiska regionen. Utrikesministeriet, övriga ministerier
- Att stärka arktiska färdigheter och resurser i utrikesförvaltningen och andra förvaltningsområden. Utrikesministeriet, övriga ministerier

6.2 Internationellt arktiskt samarbete

Mål för det internationella arktiska samarbetet:

- Att beakta den globala dimensionen i det arktiska samarbetet.
- Att stödja Arktiska rådet.
- Att fördjupa det inbördes samarbetet mellan de nordliga regionala råden liksom samarbetet mellan dem och den nordliga dimensionen.
- Att avskaffa hinder för internationell handel, motverka protektionistiska åtgärder, utnyttja Rysslands medlemskap i WTO.

Åtgärder:

- Finland stöder en starkare ställning för Arktiska rådet. Utrikesministeriet, miljöministeriet, inrikesministeriet
Detta sker
 - genom att man arbetar för ett erkännande av rådets globala status
 - genom utvidgat samarbete med aktörer utanför regionen
 - genom att ändra rådets status till internationell organisation
 - genom ökad synlighet för rådets arbete
 - genom att rådet får en större roll i beredningen av avtal
- Finland medverkar aktivt i Arktiska rådets arbete och agerar på ett initiativrikt sätt i Arktiska rådet i enlighet med sina riktlinjer. Utrikesministeriet och övriga ministerier
- Samarbetet och samordningen mellan de arktiska aktörerna och institutionerna ska förbättras. Utrikesministeriet och övriga ministerier
- Finland deltar aktivt i den nordliga dimensionens partnerskap och Barentssamarbetet. Alla ministerier
- Finlands arktiska mål främjas genom att Finlands ordförandeskap i Barents euroarktiska råd 2013–2015 utnyttjas. Utrikesministeriet
- Verksamheten i Barents euroarktiska råd närmas till samarbetet inom den nordliga dimensionen. Utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, undervisnings- och kulturministeriet
- Genom Nordiska ministerrådets arktiska samarbete stöds och kompletteras genomförandet av Finlands arktiska politik och arbete i Arktiska rådet samt i Barents euroarktiska råd. Utrikesministeriet och övriga ministerier

- Det säkerställs att de hinder för handeln som kommit fram inom samarbetet tas upp och beaktas i EU:s förhandlingar med tredjeländer (i synnerhet Ryssland och Förenta staterna). Utrikesministeriet
- Internationella sjöfartsorganisationen IMO:s ställning i regleringen av sjöfarten i de arktiska områdena betonas och Finlands aktiva roll säkerställs. Utrikesministeriet, kommunikationsministeriet
- Finlands konkurrenskraft tillgodoses i förberedelserna för IMO:s polarkod. Utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet

6.3 Bilateral arktiska partnerskap

Mål för de bilaterala arktiska partnerskapen:

- Att ingå bilaterala arktiska partnerskap med länder som stöder Finlands verksamhet.
- Att fördjupa och utvidga det arktiska partnerskapet mellan Finland och Ryssland genom att förverkliga initiativ som tagits under arktiska partnerskapsseminarier.

Åtgärder:

- Att komplettera och stödja det internationella arktiska samarbetet genom nya bilaterala arktiska partnerskap. Utrikesministeriet och övriga ministerier
- Att förstärka den roll i behandlingen och främjandet av arktiska frågor som innehas av skeppsbyggnadsarbetsgruppen och olje- och gasarbetsgruppen som är underställda den finsk-ryska ekonomiska kommissionen. Utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet
- Att möjliggöra användningen av isbrytare under finländsk flagg i ryska territorialvatten och vid behov vice versa. Utrikesministeriet, kommunikationsministeriet
- Att planera och genomföra regelbundna arktiska partnerskapsseminarier vid vilka affärlivet erbjuds möjligheter att skapa nätverk samt den färskaste informationen om möjligheter till affärsverksamhet i regionerna. Utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet

6.4 EU:s arktiska roll

Mål för EU:s arktiska roll:

- Att i samverkan med Sverige och Danmark arbeta för att EU:s arktiska roll och politik ska förtydligas.
- Att stödja en starkare arktisk EU-politik och EU:s ställning som observatör i Arktiska rådet.
- Att inrätta EU:s arktiska informationscentrum i Rovaniemi.

Åtgärder:

- Att öka samarbetet med Sverige och Danmark för att stärka EU:s arktiska politik. Utrikesministeriet
- Att förtydliga EU:s arktiska roll och politik bl.a. med hjälp av ett informationscentrum. Utrikesministeriet, finansministeriet
- Programmen för samarbete vid EU:s yttre gränser (ENI CBC) i de nordliga områdena, i synnerhet Kolarctic, vidareutvecklas som instrument för projektfinansiering inom Barentssamarbetet. Arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet och övriga ministerier
- Programmen för samarbete vid EU:s inre gränser i de nordliga områdena (EAY), särskilt Norra periferin och Nord, vidareutvecklas som finansieringsinstrument för samarbetsprojekt i de arktiska regionerna. Arbets- och näringsministeriet
- Att stödja inrättandet av EU:s arktiska informationscentrum i Rovaniemi och att på riksplanet och internationell nivå i högre grad utnyttja den roll som Arktiska centret vid Lapplands universitet spelar som informationsförmedlare. Utrikesministeriet

BILAGOR

Bilaga 1 Beslut om uppdatering av Finlands arktiska strategi och avsättning av resurser för ändamålet

Tillsättande

Statsrådets kansli har i dag tillsatt ett projekt för att förbereda Finlands arktiska strategi som ska förnyas.

Mandat

1.11.2012–30.4.2013.

Bakgrund

EU-ministerutskottet behandlade vid sitt sammanträde den 4 juni 2010 förslaget till en arktisk strategi för Finland. Förslaget hade utarbetats av en tjänstemannaarbetsgrupp som tillsatts av statsrådets kansli.

I enlighet med det mål som inskrivits i regeringsprogrammet beslutade regeringen i sin aftonskola den 16 juni 2012 att regeringens arktiska prioriteringar skulle definieras till hösten 2012 och Finlands arktiska strategi förnyas innan april 2013. Alla ministerier underrättade i juni 2012 enheten för norra Europa vid utrikesministeriet om sina tjänstemän med ansvar för arktiska frågor. Ordförande för detta tjänstemannanätverk är ambassadören för arktiska frågor Hannu Halinen.

Regeringen antog de arktiska riktlinjerna med smärre tillägg i sin aftonskola den 10 oktober 2012. Efter att riktlinjerna antagits fortsätter arbetet med att förnya Finlands arktiska strategi fram till april 2013. Strategin förnyas med utgångspunkt i riktlinjerna. Förnyandet av strategin är angeläget, eftersom utvecklingen i den arktiska regionen har varit snabb och delvis oförutsägbar. Den nuvarande arktiska strategin förutsätter både uppdatering och beaktande av förändringar i verksamhetsmiljön i större utsträckning. I uppdateringen bör man beakta framsynsarbetet i framtidsredogörelsen, där ett tema är en ny nordlig geografi.

Uppdraget

Arbetsgruppen ska bereda ett förslag till en förnyad arktisk strategi för Finland.

Organisering

Arbetet leds av en styrgrupp bestående av centrala kanslichefer. I gruppen ingår kanslicheferna Pertti Torstila från utrikesministeriet, Arto Rätty från försvarsministeriet, Raimo Sailas från finansministeriet, Harri Pursiainen från kommunikationsministeriet, Erkki Virtanen från arbets- och näringsministeriet samt Hannele Pokka från miljöministeriet. Styrgruppen sammanträder under ledning av statssekreterare Olli-Pekka Heinonen.

Arbetet stöds av delegationen för arktiska frågor som den 8 april 2010 tillsattes av statsrådets kansli och som sammanträder under ledning av statssekreterare Heinonen. Beslutet om tillsättande av delegationen för arktiska frågor medföljer som bilaga.

För arbetet svarar en grupp ansvariga tjänstemän från ministerierna som sammanträder under ledning av ambassadören för arktiska frågor Hannu Halinen. De ansvariga tjänstemännen ansvarar för beaktande av sina egna förvaltningsområdets synpunkter enligt en arbetsplan som uppgörs separat. Synpunkterna bör innehålla åtgärdsförslag med tidtabell, ansvarsfördelning och uppskattat resursbehov.

De ansvariga tjänstemännen i arbetsgruppen:

Hannu Halinen utrikesministeriet, ordförande
Johanna Suurpää, justitieministeriet
Kukka Krüger, inrikesministeriet
Heidi Fransila, försvarsministeriet
Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
Annu Jylhä-Pyykönen, undervisnings- och kulturministeriet
Tapio Hakaste, jord- och skogsbruksministeriet
Petri Jalasto, kommunikationsministeriet
Janne Peltola, arbets- och näringsministeriet
Liisa Ollila, social- och hälsovårdsministeriet
Ann-Britt Ylinen, miljöministeriet
Nina Brander, statsrådets kansli

Sakkunnig
Antti Vänskä, statsrådets kansli

Sekretariat
Hanna-Elina Koivisto, utrikesministeriet

Kostnads- och finansieringsuppgifter:

Arbetsgruppens arbete utförs som tjänstearbete. Mötesarvoden betalas inte. Varje bakgrundsorganisation svarar för sina representanters resekostnader. Statsrådets kansli betalar i enlighet med statens resereglemente resekostnaderna för de sakkunniga som hörs i samband med projektet.

Arbetsgruppen kan inte göra beställningar eller ingå avtal som binder statsrådets kansli utan godkännande av statsrådets kansli. Även om avlöningar, sakkunnigarvoden samt andra förbindelser som ger upphov till kostnader bör separata beslut fattas av statsrådets kansli.

Upplagor, distribution, layout och översättning av eventuella betänkanden och andra publikationer ska på förhand klärläggas tillsammans med statsrådets kansli.

Statsminister Jyrki Katainen

Avdelningschef Auni-Marja Vilavaara

Bilaga Beslut om tillsättande av delegationen för arktiska frågor

Distribution Arbetsgruppens medlemmar

För kännedom Ministerierna

Bilaga 2 Förkortningar

AC Arctic Council, Arktiska rådet

ASFR Arctic Security Forces Roundtable

BEAC Barents Euro-Arctic Council, Barents euroarktiska råd

BRC Barents Regional Council, Barents regionalråd

BSRBCC Baltic Sea Region Border Control Cooperation, Gränssäkerhetssamarbetet i Östersjöregionen

BSTF Baltic Sea Region Task Force on Organized Crime, samarbetet i Östersjöområdet för bekämpning av organiserad brottslighet

Coastnet, ett nätverk för utbyte av myndighetsinformation avsett för gränsbevakningsmyndigheterna

EBRD European Bank for Reconstruction and Development, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling

EIB European Investment Bank, Europeiska investeringsbanken

ENI CBC European Neighbourhood Instrument Cross-Border Cooperation, Europeiska unionens program för samarbete vid EU:s medlemsstaters yttre gränser 2014–2020

EPPR Emergency Prevention, Preparedness and Response, Bekämpning av miljöolyckor i den arktiska regionen

EU Europeiska unionen

FN Förenta nationerna

GLONASS Globalnaja navigatsionnaja sputnikovaja sistema, det ryska försvarsministeriets satellitpositioneringssystem

HFC Hydrofluorocarbons, vätefluorkolföreningar

IFC International Finance Corporation, Internationella finansieringsbolaget

ILO International Labour Organization, Internationella arbetsorganisationen

IMO International Maritime Organisation, Internationella sjöfartsorganisationen

INTERREG Europeiska unionens initiativ för transeuropeiskt samarbete

IPCC Intergovernmental Panel on Climate Change, FN:s klimatpanel

IUNC International Union for Conservation of Nature, Internationella naturvårdsunionen

MARSUR Maritime Surveillance, Europeiska försvarsbyråns (EDA) projekt för upprättande av lägesbild till sjöss

Metla Skogsforskningsinstitutet

METO-samarbetet, Marina aktörer, marina myndigheters samarbete

MTT Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi

NATO North Atlantic Treaty Organisation, Nordatlantiska fördragsorganisationen

NDBC – Northern Dimension Business Council, Nordliga dimensionens företagsråd

NDEP Northern Dimension Environmental Partnership, Nordliga dimensionens miljöpartnerskap

NDPHS Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being, Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande

NDPTL Northern Dimension Partnership on Transport and Logistics, Nordliga dimensionens trafik- och logistikpartnerskap

NDPC Northern Dimension Partnership on Culture, Nordliga dimensionens kulturpartnerskap

NEFCO Nordic Environment Finance Corporation, Nordiska miljöfinansieringsbolaget

NIB Nordic Investment Bank, Nordiska investeringsbanken

NordMin – nordiskt nätverk av experter för en hållbar gruvnäring

NORDEFECO Nordic Defence Cooperation, nordiskt försvarssamarbete

NORDRED nordiskt räddningstjänsttät

OSH Occupational Safety and Health, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen

PAME Protection of the Arctic Marine Environment, programmet för skydd av den marina miljön i den arktiska regionen

PNT Polis och Tull i Norden, nordiskt samarbete för brottsbekämpning

ND Nordliga dimensionen

SDWG Sustainable Development Working Group, Arbetsgruppen för hållbar utveckling

SLCPs Short Lived Climate Pollutants, kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar

STUK Strålsäkerhetscentralen

SUCBAS Sea Surveillance Cooperation Baltic Sea, sjöbevakningssamarbetet mellan länder i Östersjöregionen

SYKE Finlands miljöcentral

Tekes Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer

UArctic University of the Arctic, Arktiska universitetet

UNCLOS United Nations Convention on the Law of the Sea, FN:s sjörättskonvention

VTT Statens tekniska forskningscentral

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 029516001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN Tryck 978-952-287-059-9
ISBN PDF 978-952-287-060-5
ISSN 1799-7828